

Väljarnas förtroende för valsystemet och genomförandet av allmänna val

---

Anna Cederholm Lager, Henrik Oscarsson, Maria Solevid
Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet

Valmyndigheten

Om rapporten

Den här rapporten har tagits fram av Valforskningsprogrammet vid Göteborgs universitet på uppdrag av Valmyndigheten. Rapporten finns även i Valforskningsprogrammets rapportserie med benämningen rapport 2023:8. För mer information, besök val.se eller gu.se/valforskningsprogrammet.

Förord

Under senare år har förtroende för valsystem och genomförandet av allmänna val blivit en central och uppmärksammas fråga både internationellt och i Sverige. Det hänger ihop med att genomförandet av allmänna val ifrågasatts. Det är kanske mest uppmärksammat i USA, men har förekommit i flera länder. När starka krafter ifrågasätter genomförandet av val är ett grundat högt förtroende för valsystemet hos befolkningen väldigt viktigt.

Som en del i Valmyndighetens arbete med att skydda svenska val, inleddes i början av 2022 ett samarbete med Valforskningsprogrammet vid Göteborgs universitet. Uppdraget till Valforskningsprogrammet benämndes ”Väljarnas förtroende för valsystemet och genomförandet av allmänna val”. Det innebar att Valforskningsprogrammet skulle göra en kunskapsöversikt och samla resultat från mätningar av väljarnas förtroende för valets genomförande och avrapportera hur väljarna upplevde röstningen i samband med valen 2022.

Traditionellt har Valmyndigheten mycket data på vilka sätt väljarna röstar på, t.ex. hur många som förtidsröstar, men mindre fakta om hur väljarna uppfattar själva röstningen. Denna rapport sammanfattar både kunskap om väljarnas förtroende för valens genomförande och hur väljarna upplevde röstningen 2022. Under 2022 års val uppstod problem med långa köer till en del svenska vallokaler. Rapporten ger också en bild av hur väljarna uppfattade detta och hur länge de fick köa.

För valadministrationen som helhet är det ett gott betyg att väljarnas upplevelser av besöket i vallokalerna är positiva. Ett mycket starkt och stabilt förtroende för Valmyndigheten och valsystemet i stort är också glädjande. Vi har nu fakta att utgå ifrån när vi pratar om förtroende för allmänna val och vi står på en mycket god grund när vi fortsätter att utveckla valgenomförandet i Sverige, ur väljarnas perspektiv.

Anna Nyqvist, kanslichef, Valmyndigheten

Väljarnas förtroende för valsystemet och genomförandet av allmänna val

---

ANNA CEDERHOLM LAGER
HENRIK OSCARSSON
MARIA SOLEVID

Sammanfattning

Frågor om de allmänna valens genomförande har historiskt inte väckt särskilt stor uppmärksamhet i svensk samhällsdebatt. Valadministrationen har sällan råkat in i några stora bekymmer och det har funnits få anledningar att betvivla dess effektivitet eller resultat. Pågående autokratiseringsprocesser, ifrågasättandet av resultaten i de amerikanska presidentvalen och fler överklaganden av svenska val har bidragit till att föra upp frågorna högre upp på dagordningen. I samband med 2022 års val uppstod problem med långa köer till en del svenska vallokaler, vilket väckte ny debatt om valens praktiska genomförande. Men hur ser de svenska väljarna på valens genomförande? I den här rapporten gör vi en samlad analys av de historiska mätningar som genomförts av de svenska väljarnas förtroende för valsystemet och genomförandet av svenska val. Vi redovisar också för första gången resultaten från unika mätningar genomförda i samband med valet 2022 som handlar om när, var och hur väljarna röstar och hur de upplever besöket i vallokalen.

Valintegritet i Sverige

Regelbundet återkommande val är huvudmekanismen för medborgarnas ansvarsutkrävande och mandatgivande i demokratier. Det är vid dessa valtillfällen som medborgarna ges en möjlighet att vara med om att välja sina egna ledare. I parlamentariska demokratier delegeras väljarnas makt vidare till politiska partier och deras företrädare. Fram tills nästa val anförts de folkvalda att representera sina väljares intressen och att i deras ställe fatta beslut om gemensamma angelägenheter.

Valresultaten fördelar mycket makt i samhället med stor potential att påverka många människors vardag och landets utveckling. Därför behöver valresultaten och processerna som leder fram till valresultaten äga stark legitimitet. Det är centralt att alla aktörer i valdemokratien hyser ett starkt förtroende för att valen genomförs på ett korrekt sätt. Valens integritet är kärnan i det demokratiska systemet.

Med valintegritet (eng. *electoral integrity*) avses kvaliteten i genomförandet av val, från de lagar som reglerar valen, upprättandet av valdistrikt och hur väljare och kandidater registrerar sig, till valkampanjen, själva röstningsprocessen, rösträkningen och valideringen och publiceringen av valresultatet (Norris, 2014). I varje steg, både i förberedelsen till, under och efter valet, finns risk för olika former av försummelse eller avsteg från föreskriven ordning som negativt kan påverka valets kvalitet och i förlängningen också väljarnas förtroende för valsystemet och deras vilja att gå till röststället.

Huvudfrågeställningen i den här rapporten är vilket förtroende svenska väljare har för hur valen går till i Sverige? Litar svenska väljare på valhemligheten och att deras röster räknas? Tycker de att Valmyndigheten sköter sina uppgifter? Hur upplever väljarna att det är att gå och rösta? På vilket sätt och i vilka väljargrupper stärker våra allmänna val väljarnas förtroende för valförfarandet? I rapporten samlar vi ett stort antal resultat från olika undersökningar av väljarnas attityder till hur demokratiska val fungerar och av hur de myndigheter som är ansvariga för valen sköter sina uppgifter. Vi analyserar länderjämförande studier, SOM-undersökningar och valundersökningar för att ge en bred belysning av dessa frågeställningar.

Bland annat till följd av demokratisk tillbakagång, så kallad autokratisering i världen (Papada et al, 2023) finns idag en stark internationell trend mot att bedriva mer forskning om valintegritet. Stora länderjämförande forskningsprojekt, så som Electoral Integrity Project, har vuxit fram för att kartlägga genomförandet av demokratiska val och lära mer om hur misslyckanden kan undvikas (Electoral Integrity Project, u.å).

Även i den svenska Valundersökningen 2022 ingick fler frågor än vanligt om när och hur väljarna valt att rösta och om omständigheterna i samband med själva röstningen. I den här rapporten redovisar vi detaljerade analyser av hur väljarna upplevde besöket i vallokalen i samband med valet 2022. Vi presenterar bland annat helt ny kunskap om väljarnas erfarenheter av röstningshandlingen: varifrån de fick sina valsedlar, om de kände sig trygga i vallokalen och hur länge väljarna stått i kö för att få rösta i samband med valet 2022.

Ingen anledning till oro?

Sverige är ett av de länder i världen där planeringen och genomförandet av allmänna val håller högst kvalitet (Garnett et al, 2022). Sverige bedöms som ett av de länder i världen där valförfarandet och valadministrationen fungerar som bäst, både enligt experter och enligt medborgarna själva. Låt oss ta tre exempel från den internationella forskningen.

I den världsranking av valdemokratier som tas fram av Varieties of Democracy Institute (*V-Dem electoral democracy index*) placerar sig Sverige på plats 3 av 179 undersökta länder. V-Dems mätningar av demokrati, som baseras på frågeundersökningar riktade till experter (Papada et al, 2023), utgår från fem demokratiska principer varav valintegritet utgör grunden. Valintegritet mäts utifrån aspekter som genomförandet av rena val, föreningsfrihet, yttrandefrihet, förtroendevalda och rösträtt. Sverige har det höga resultatet 0,9 i ett index på en skala från 0 till 1.

Electoral Integrity Project (EIP) har också ett index som mäter nivån på länders valintegritet utifrån en mängd indikatorer i samband med val och följer hela valets genomförande. På indexet (*Perceptions of electoral integrity index*) har Sverige plats 2 av 171 undersökta länder och indexvärde 85 på en skala mellan 0–100 (Garnett et al, 2022). De svenska valens integritet befinner sig alltså i den absoluta världstoppen men med fortsatt utrymme för förbättringar.

Sverige bedöms även ha en hög grad av valintegritet av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Men de menar samtidigt att det finns möjlighet till förbättringar. I deras rapport efter valet 2018, det vill säga före den senaste reformeringen av valsystemet i syfte att stärka valhemligheten, rekommenderades bland annat förbättringar gällande valedelssystemet och stärkt skydd av valhemlighet (OSCE, 2018).

Diskussioner om valfusk, oegentligheter eller misstag har inte varit särskilt vanliga i Sverige. Hälsan har på sätt och vis tigit still. De svenska valen har fungerat på ett bra sätt och det har egentligen aldrig – i modern svensk politisk historia – funnits någon partipolitisk strid om själva utfallet. Genom en lång rad av parlamentariska utredningar (SOU 1999:92; SOU 1992:108; SOU 2000:125; SOU 2001:65; SOU 2004:111; SOU 2016:71; SOU 2021:96) har stegvisa förändringar och justeringar av små men viktiga detaljer i valsystemet gjorts, ofta utan stora meningsmotsättningar och därför även i medieskugga. Historiskt har frågor om valintegritet därför inte varit någon stor fråga i Sverige. Men det har blivit mer av den varan under de senaste tio åren.

Trubbel i paradiset?

Kritik mot det svenska valedelssystemet, uppmärksammade omval och ifrågasatta amerikanska presidentval är några faktorer som under det senaste decenniet har ökat intresset för att studera även svenska väljares förtroende för valförfarandet.

Det svenska valedelssystemet har kritiserats återkommande av såväl oberoende valobservatörer som utländska och inhemska statsvetare. Den första vågen av kritik handlade om bristande valhemlighet till följd av hur valedlar placerades öppet i vallokaler (Dahlberg, Duus-Otterström & Karlsson Schaffer, 2014-09-14; Elklit, 2018-10-27). Efter något decennium

av kritik har åtgärder vidtagits för att stärka valhemligheten i vallokaler. Studier har visat att den upplevda valhemligheten ökar när valsedlarna kan tas avskärmat (SOU 2021:7, Bilaga 3, Esaiasson & Teorell, 2023 kommande). Den senaste reformen infördes i samband med Europaparlamentsvalet 2019 och innebar krav på avskärmade valsedlar. Väljarna skulle därmed ha bättre möjligheter att ta valsedlar utan insyn. Reformen prövades i en betydligt större skala i valen till riksdag, regionfullmäktige och kommunfullmäktige 2022. Mer om detta senare i rapporten.

En andra våg av kritik handlar om systemet med partispecifika valsedlar som skapar stora logistiska utmaningar med en hantering av mycket stora mängder valsedlar. I valet 2022, för att ta ett exempel, tryckte Valmyndigheten upp inte mindre än 710 miljoner valsedlar (Valmyndigheten, 2023a). Från Riksrevisionens granskning av valförfarandets effektivitet framstår valsedelssystemet som en orsak till många potentiella risker och uppkomna problem med valförfarandet (RiR 2019:35). I händelse av framtida extraval eller omval begränsar det nuvarande valförfarandet möjligheterna att snabbt kunna genomföra dem. Redan idag ser Riksrevisionen en trend mot att valresultaten tar allt längre tid att få fram.

Valmyndigheten har i flera sentida erfarenhetsrapporter påtalat valsedelssystemets potentiella risker och önskat att systemet utreds. I erfarenhetsrapporten från valen 2022 lyfter Valmyndigheten fram fem områden som behöver förbättras inför framtida val (Valmyndigheten, 2023a). För det första påtalar återigen Valmyndigheten behovet av en förändring av valsedelssystemet, vilket man menar skulle minimera flera av de problem och risker som uppkommer i de svenska valen. För det andra bör det ställas högre krav på de partier som ställer upp i valen, eftersom det stora antalet partier gör valet av partivalsedel svårt och oöverskådligt. Väljarna känner inte heller till att det finns partier som ställer upp i valen som varken utgörs av en organisation eller har faktisk ambition att ta mandat. För det tredje behöver det ske förbättringar gällande utlandsröstningen, så att färre röster inkommer för sent eller blir underkända av andra anledningar. Dessutom krävs mer resurser för ett fortsatt arbete med valens säkerhet. Slutligen behöver Valmyndigheten ha föreskriftsrätt över bland annat reglering av vallokaler, röstmottagare och rösträkning, vilket enligt Valmyndigheten skulle leda till en ökad rättssäkerhet i valen (Valmyndigheten, 2023a).

Först efter valet 2022 har kritiken mot valsedelssystemet hörtsammats och lett till handling: I *Tidöavtalet* – överenskommelsen mellan Liberalerna, Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna som tillkom efter valet 2022 – är en av punkterna att en parlamentarisk kommitté ska tillsättas med uppdrag att se över dagens svenska valsystem med partispecifika valsedlar. I skrivande stund har dock regeringen inte utfärdat några direktiv till en sådan utredning.¹

Sentida omval på regional och lokal nivå har också lyft frågorna om valförfarandets effektivitet. Den 25 maj 2011 kallades 1,2 miljoner svenskar tillbaka till valurnorna i omvalet till landstingsfullmäktige i Västra Götaland. Omval i den skala som det handlade om var en för Sverige helt unik situation. Orsaken till omvalet handlade inte om något valfusk. Olika typer

---

1. I Tidöavtalet från oktober 2022 står: "Tillsätt en parlamentarisk kommitté med uppdraget att se över dagens svenska valsystem med partispecifika valsedlar och dess påverkan på demokratin avseende exempelvis valdeltagande och rättssäkerhet, med beaktande av Valmyndighetens tidigare synpunkter. Utredningen bör också ha i uppdrag att analysera för- och nackdelarna med ett system med gemensamma valsedlar, samt och inhämta kunskap från länder som i dag har sådana system." (Tidöavtalet 2022:61).

av fel hade begåtts i regionens samtliga fem valkretsar. Det rörde sig bland annat om felaktigt godkända budröster samt ett antal oräknade och saknade förtida röster. Till saken hör också att valet var så jämnt. Med hjälp av sannolikhetsberäkningar drog Valprovsningsnämnden slutsatsen att misstagen ”med fog kan antas ha inverkat på valutgången” (Berg & Oscarsson, 2012:9).

De amerikanska presidentvalen 2016 och 2020 har ytterligare aktualiserat frågor om hur val genomförs. Här handlar det om partipolitiska stridigheter både om hur valen går till – allt ifrån distriktsgränser till utformningen av brevröster – men också om huruvida valresultatet alls går att lita på. Efter 2020 års presidentval ledde Donald Trumps upprepade budskap om att han blivit bestulen på sin valseger till kravaller i samband med stormningen av Kapitolium den 6 januari 2021. En stor del av republikanska partiets väljare tror fortfarande inte på att presidentvalet gick rätt till (Pew Research Center, 2021). Utvecklingen påverkar Sverige. Valmyndigheten och MSB bedömer att olika säkerhets- och påverkanshot mot valens genomförande ökar och vidtar därför åtgärder (Valmyndigheten, 2023b).

Vidare har överklaganden till Valprovsningsnämnden ökat under senare år och antalet överklaganden till 2018 års val var det högsta någonsin. Antalet överklaganden till 2022 års val är därmed det näst högsta hittills, med totalt 406 överklaganden (se tabell 1).

Av överklagandena till 2022 års val till riksdag, region och kommun rör ungefär 70 överklaganden bland annat köbildning till röstmottagningsställen. De som överklagat menar att köbildningen fick konsekvenser för valresultatet när väljare avstod från att rösta på grund av långa köer. Det finns också de som pekar på att kommunernas valnämnder kunde ha förhindrat problemet med köer genom utformningen och tillgången till röstmottagningsställen. En del överklagande menar också att det finns risk att vissa väljargrupper som äldre personer särskilt påverkades av köerna. Valprovsningsnämnden gav avslag i samtliga ärenden som gällde köer, och hänvisade i sitt beslut till ”att köer uppstår i samband med val innebär dock inte i sig någon avvikelse från föreskriven ordning” (Valprovsningsnämnden 2022:46 m fl). Man menar också att kommunernas valnämnder har levt upp till vallagens krav gällande röstmottagningsställen. Däremot anser Valprovsningsnämnden att problem med köer till vallokaler bör följas upp. I samma beslut har Valprovsningsnämnden bedömt överklaganden som gällt att valhemligheten inte skyddats tillräckligt, att vallokalsundersökningar släpptes innan alla väljare hunnit rösta och att det saknades valsedlar med mera. Även i dessa ärenden gav Valprovsningsnämnden avslag till alla överklaganden. Av resterande överklaganden har Valprovsningsnämnden i de flesta fall funnit att det inte förekommit fel. I tre fall som gällde sammanräkningen av personröster i valen till kommunfullmäktige i Haninge, Laxå och Färgelanda bedömde Valprovsningsnämnden att det förekommit fel som påverkat valresultaten och beslutade om förnyad sammanräkning av vissa personröster (Valprovsningsnämnden 2022: 213; Valprovsningsnämnden 2022: 218; Valprovsningsnämnden 2022: 254). I övriga fall det förekommit fel har det inte påverkat valutgången, vilket gällt bland annat ”felaktig avprickning i röstlängd, felaktig redovisning av personröster, saknade valsedlar på röstmottagningsställe, valkuvert som stoppats i fel valurna, brister i valmaterial riktat till synskadade, uteblivet material för brevröstning från utlandet” (Valprovsningsnämnden 2022:46 m fl).

Tabell 1. Antalet överklaganden av svenska riksdags-, landstings-/region- och kommunval 2002–2022 samt uppgift om eventuella omval.

Valår	Riksdagsval		Landstingsval		Kommunval	
	Överklaganden	Omval	Överklaganden	Omval	Överklaganden	Omval
2002	9	Nej	5	Nej	16	Ja (1 kommun)
2006	5	Nej	7	Nej	13	Nej
2010	117	Nej	35	Ja (1 landsting)	57	Ja (1 kommun)
2014	19	Nej	19	Nej	43	Ja (1 kommun)
2018	490	Nej	96	Nej	137	Ja (1 kommun)
2022	147	Nej	111	Nej	147	Nej

Källa: Valmyndigheten

Kommentar: För överklaganden av riksdagsval 1726–2010 och en fullständig tabell för perioden 1911–2010, se Teorell (2012:47).

I de senaste valen 2019 och 2022 sjösattes som sagt ett antal reformer för att öka ordning, säkerhet och trygghet i vallokalerna samt att stärka valhemligheten. För väljarnas del var det framför allt hanteringen av valsedlar i vallokalen som var nytt jämfört med tidigare. Valsedlarna i vallokalerna hade nu försetts med avskärmningar för att förhindra insyn från andra väljare och därmed stärka valhemligheten. Väljarna fick möjlighet att ta valsedlar i fred.

Helt i enlighet med förväntningar som varningsflaggats både i utredningar och av Valmyndigheten själv (Valmyndigheten, 2019; RiR 2019:35) blev en konsekvens av förändringen att valhandlingen för många väljare tog längre tid att utföra. Resultatet blev att det uppstod längre köer vid vallokalerna, vilket är något av en ny företeelse vid svenska val. Under och efter valet blev köerna lite av en snackis. I media rapporterades det om långa köer till vallokalerna både till förtidsröstningen på lördagen och på valdagen². Men hur utbredd eller allvarlig köbildningen var, på vilka platser det uppstått köer, hur väljarna uppfattade köerna och om köerna hade någon påverkan på valdeltagandet eller rentav på utfallet av valet är nya frågeställningar som söker svar i pågående forskning (se Solevid & Oscarsson, 2023). Intresset för valprocedurer och organiseringen av våra allmänna demokratiska val växer bland forskare och politiker. Framtiden får utvisa vilka typer av reformer som till slut kan bli verklighet. Resten av den här rapporten handlar om hur demokratins medborgare utvärderar valen i Sverige.

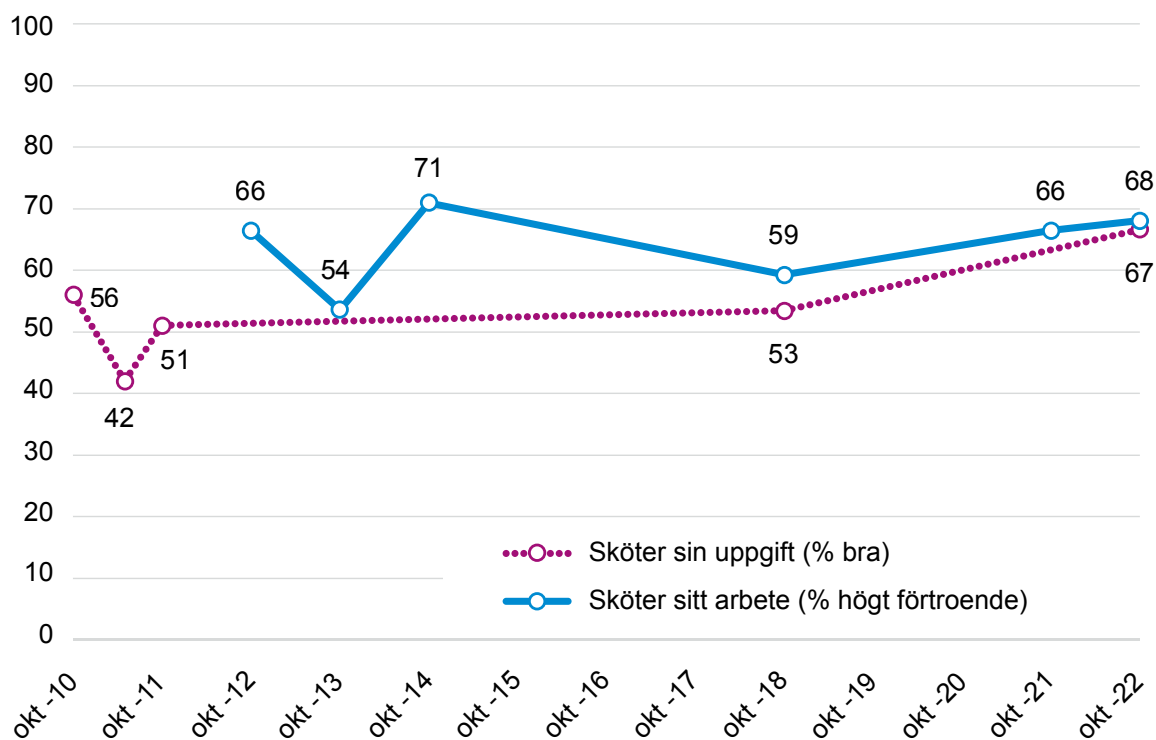
2. (SVT Nyheter 2022, 11 september). Det finns bland annat medierapportering från Malmö (Sörman, 2022-09-11), Kristianstad (TT, 2022-09-11), Värmland (Hall & Wik, 2022-09-11), Eskilstuna (Räms, 2022-09-13), Tullinge (Magnusson, 2022-09-11), Gotland (Wallin, 2022-09-11), i Älvdalen (Schmidt, 2022-09-11), och Östersund (Johanson, 2022-09-11). Det rapporterades också om köer till förtidsröstningen på lördagen 10 september i bland annat Stockholm, Göteborg och Umeå (Stjernström, 2022-09-11).

Väljarna utvärderar Valmyndigheten

Den centrala Valmyndigheten har ansvaret för att val i Sverige genomförs på ett effektivt sätt. I samband med valen delegeras ansvaret för genomförandet av valen ned till regionala valmyndigheter (*länsstyrelser*) och lokala valmyndigheter (*kommunala valnämnder*). För väljarna sker kontakterna med Valmyndigheten främst i direkt anslutning till valen, genom till exempel röstkort och informationsmaterial men också när de följer den preliminära och slutgiltiga rösträkningen. De omkring 40 000 medborgare som tjänar som röstmottagare har större kontaktyta gentemot Valmyndigheten, genom de utbildningar de får före valen från valnämnderna som använder Valmyndighetens material och genom sin medverkan i samband med valet.

Förtroendet för ett lands Valmyndighet är en av många indikatorer för medborgarnas förtroende för att de demokratiska valen går rätt till. SOM-institutet vid Göteborgs universitet har sedan 2010 följt utvecklingen av medborgarnas förtroende för Valmyndigheten (se figur 1). Två olika typer av frågor ställs, dels hur bra medborgarna anser att Valmyndigheten sköter sin uppgift, dels hur stort förtroende de har för Valmyndigheten. Resultaten ger lite olika skattningar men visar på en påtaglig stabilitet. Under perioden 2012–2022 har andelen med högt förtroende för Valmyndigheten varierat mellan 54 och 68 procent. I den något längre tidsserien med utvärderingen av hur väl arbetet på Valmyndigheten sköts är variationen lite större, mellan 42 och 67 procent. Den sämsta utvärderingen 42 procent är från den särskilda SOM-undersökning som genomfördes i Västra Götalandsregionen i samband med omvalet i maj 2011. Med anledning av att det blev omval föll förtroendet för Valmyndigheten efter valet 2010 men förtroendet restaurerades snabbt till tidigare nivåer (se Berg & Oscarsson, 2012; Lundmark, Oscarsson & Weissenbilder, 2020).

Figur 1. Svenska folkets förtroende för Valmyndigheten, 2010–2022 (procent).

	2010-10-01	2011-05-01	2011-10-01	2012-10-01	2013-10-01	2014-10-01	2015-10-01	2016-10-01	2017-10-01	2018-10-01	2019-10-01	2020-10-01	2021-10-01	2022-10-01
Sköter sin uppgift (% bra)	56	42	51							53				67
Sköter sitt arbete (% högt förtroende)				66	54	71				59			66	68

Källa: Nationella och regionala SOM-undersökningar.

Kommentar: Två olika slags frågor om Valmyndigheten har historiskt använts i SOM-undersökningarna: Den första frågan lyder "Hur anser du att följande myndigheter sköter sitt arbete?" med svarsalternativen "Mycket stort förtroende", "Ganska stort förtroende", "Varken stort eller litet förtroende", "Ganska litet förtroende" och "Mycket litet förtroende". Den andra frågan lyder "Hur anser du att [Valmyndigheten] sköter sin uppgift?" med svarsalternativen "Mycket bra", "Ganska bra", "Varken bra eller dåligt", "Ganska dåligt", "Mycket dåligt", "Känner ej till myndigheten" och "Ingen uppfattning". Skattningen från maj 2011 är hämtad från Omvals-SOM, som genomfördes efter omvalet i Västra Götalandsregionen och skattningen från oktober 2011 är hämtad från den västsvenska SOM-undersökningen.

Gemensam nämnare för de båda tidsserierna är att skattningarna för förtroende och utvärdering av Valmyndigheten är signifikant högre 2022 än vad de var 2018. I synnerhet är väljarnas utvärdering av hur myndigheten sköter sin uppgift klart högre 2022 (67 procent) än 2018 (53 procent).

Även i Valundersökningen 2022 som genomfördes i omedelbar anslutning till valet den 11 september omfrågades förtroendet för Valmyndigheten. Myndigheten mättes som ett tillägg i ett frågeinstrument som ingår i det länderjämförande projektet *Comparative Study of Electoral Systems* (CSES). Tyvärr finns det inga möjligheter till direkta jämförelser varken över tid eller mellan länder, eftersom frågan om Valmyndigheten endast ingick i den svenska delstudien. Dessutom användes här en fyrgradig förtroendeskala vilket gör det svårt att jämföra med SOM-mätningarna. Skattningen för Valmyndigheten är dock mycket hög i Valundersökningen 2022: Närmare nio av tio svarande (88 procent) uppger att de har ett mycket eller ganska stort förtroende för Valmyndigheten (se tabell 2).

Tabell 2. Väljarnas förtroende för åtta samhällsinstitutioner/grupper inklusive Valmyndigheten, 2022 (procent).

	Samhällsinstitution	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Inte särskilt stort förtroende	Inget förtroende alls	Summa procent	Antal svarande	Opinionsbalans	Andel mkt/ganska stort förtroende
#1	Valmyndigheten	45	43	10	2	100	2 669	+76	88
#2	Forskare	33	55	10	2	100	2 665	+76	88
#3	Riksdagen	21	57	20	2	100	2 728	+56	78
#4	Regeringen	14	57	25	4	100	2 704	+42	71
#5	Rättsväsendet	19	51	25	5	100	2 693	+40	70
#6	Traditionella nyhetsmedier som tidningar, tv och radio	14	54	27	5	100	2 677	+36	68
#7	De politiska partierna	2	38	54	6	100	2 656	-20	40
#8	Sociala medier som Facebook, Instagram och Twitter	1	9	55	35	100	2 623	-80	10

Källa: Valundersökningen 2022: Etapp C (CSES modul 5).

Kommentar: Frågan lyder: "Hur stort förtroende har du för följande samhällsinstitutioner och grupper?". Resultaten är oviktade. Samhällsinstitutionerna har rangordnats efter opinionsbalansmättet i kolumnen längst till höger. Opinionsbalansmättet kan variera mellan -100 och +100 och beräknas genom att dividera andelen inte särskilt/inget förtroende alls med andelen mycket/ganska stort förtroende. Viktar man resultaten mot partival blir resultaten för andelen mycket/ganska stort förtroende 1–2 procentenheter lägre för alla samhällsinstitutioner.

I jämförelse med de sju andra samhällsinstitutionerna/grupperna placerar sig Valmyndigheten i toppen tillsammans med gruppen forskare, klart starkare än riksdag, regering och rättsväsende (se tabell 2). Valmyndigheten har ett nästan osannolikt starkt förtroende bland väljarna. Närmare analyser visar att förtroendet är högt i alla grupper av partiväljare, och oavsett om det handlar om valets vinnare eller förlorare: Hela 98 procent bland Miljöpartiets och Centerpartiets väljare, följt av Liberalernas (95 procent), Vänsterpartiets (92 procent),

Moderaternas och Socialdemokraternas (91 procent), Kristdemokraternas (85 procent) och sist Sverigedemokraternas väljare (74 procent).

Ytterligare oberoende mätningar kan vidimera att valförfarandet i Sverige inte befinner sig i någon särskild förtroendekris, enligt väljarna. Vid två tillfällen har Medieakademien mätt förtroendet för 'valsystemet i Sverige' i den årligen återkommande *Förtroendebarmetern* (Sjörén & Oscarsson, 2023). I februari 2019, strax efter att Sverige fått en ny regering efter en 134 dagar lång regeringsbildningsprocess, svarade 65 procent av de svarande att de hade ett mycket eller ganska stort förtroende för valsystemet i Sverige. Fyra år senare, i februari 2023, var motsvarande andel 78 procent. Även dessa undersökningar understryker att förtroendet för valförfarandet i Sverige åtminstone inte varit på nedgång mellan de två senaste valen. Igen, den låga skattningen 2019 beror sannolikt på den utdragna regeringsbildningsprocessen. Tolkningen är i så fall att de parlamentariska resultaten från valet i september dröjde, vilket sänkte förtroendet för valförfarandet och valsystemet. En sådan tolkning kan backas upp med resultat från andra undersökningar (se Teorell m fl, 2019) som visar att väljarna uppgav ett lägre förtroende för politiker och politiska institutioner under den tid regeringsbildningsprocessen pågick. Det finns inget som talar för att förtroendet för politik tog permanent skada av det långa efterspelet till 2018 års val. Förtroendet växte snabbt tillbaka till det normala så fort en regering kommit på plats. En annan faktor som kan ha påverkat förtroendet för Valmyndigheten och valförfarandet i Sverige är att Valmyndighetens hemsida utsattes för en överbelastningsattack på valdagen 2018 vilket fick till följd att hemsidan låg nere flera timmar under rösträkningen (Valmyndigheten, 2023c). Under tiden gick det fortfarande att följa rösträkningen via nyhetsmedier. Efteråt spreds falska påståenden på sociala medier om att valresultatet hade manipulerats under tiden som hemsidan låg nere (Ewald Hurinsky, 2018-09-10).

Väljarnas förtroende för att valet går rätt till

Anser väljarna att valen i Sverige genomförs på ett rättvist sätt? Att val uppfattas som legitima av medborgarna är ett centralt demokrativärde. Inom ramen för det internationella valforskningsprojektet *Comparative Study of Electoral Systems* (CSES) introducerades frågor om huruvida valen genomförts rättvist redan i modul 1 (1996–2002). Frågan om rättvisa val ställdes i direkt anslutning till valen i ett stort antal länder under perioden 1996–2002. CSES-mätningarna representerar några av de första försöken att kartlägga skillnader i väljares perceptioner av valens genomförande, dessutom under en tidsperiod där valintegritet inte var lika diskuterat som idag.

Resultaten från åren kring millennieskiftet visade en stor variation i bedömningar av rättvisa val mellan olika länders väljare (se tabell 3). I Danmark valde nio av tio väljare att markera ytteralternativet på en femgradig skala (1–5), det vill säga att det senaste valet genomfördes på ett rättvist sätt (88,7 procent). Motsvarande uppgift för Sydkorea på sistaplatsen var bara var tionde väljare som helt instämde i att valet genomförts rättvist (10,6 procent). Sverige hamnade på tredje plats i rangordningen. Vid valet 1998 valde 75,5 procent av svenska väljare det svarsalternativ (1) som markerar det tydligaste ställningstagandet för rättvist val.

Tabell 3. Uppfattningar om huruvida val genomförs på ett rättvist sätt i 30 länder (procent).

Rank	Land (år)	Årets val genomfördes på ett rättvist sätt				Årets val genomfördes på ett orättvist sätt		Summa procent
		1	2	3	4	5		
#1	Danmark (1998)	88,7	6,2	3,0	1,1	1,1	100,0	
#2	Norge (1997)	82,0	11,2	3,8	2,1	1,0	100,0	
#3	Sverige (1998)	75,5	12,5	7,8	3,0	1,2	100,0	
#4	Schweiz (1999)	74,2	14,0	7,1	2,5	2,2	100,0	
#5	Tyskland (1998)	73,9	16,7	7,3	0,9	1,1	100,0	
#6	Nederländerna (1998)	70,9	20,8	6,4	1,3	0,6	100,0	
#7	Portugal (2002)	64,7	16,7	11,6	4,3	2,7	100,0	
#8	Spanien (1996)	62,6	17,4	8,8	6,1	5,1	100,0	
#9	Rumänien (1996)	62,2	19,4	9,2	3,6	5,6	100,0	
#10	Island (1999)	59,5	24,4	9,9	3,5	2,7	100,0	
#11	Ungern (1998)	59,3	22,6	13,2	2,6	2,3	100,0	
#12	Storbritannien (1997)	56,7	23,9	15,3	2,5	1,6	100,0	
#13	Spanien (2000)	56,0	23,8	11,7	4,8	3,8	100,0	
#14	Mexiko (2000)	52,4	15,6	14,9	6,6	10,5	100,0	
#15	USA (1996)	49,3	26,0	15,0	6,1	3,6	100,0	
#16	Peru (2001)	48,0	22,0	15,9	8,4	5,7	100,0	
#17	Nya Zeeland (1996)	47,4	29,5	16,5	4,0	2,7	100,0	
#18	Polen (1997)	46,9	25,1	18,3	6,0	3,7	100,0	
#19	Tjeckien (1996)	46,5	33,3	15,6	3,1	1,5	100,0	
#20	Slovenien (1996)	45,5	22,3	20,9	5,0	6,3	100,0	
#21	Belarus (2001)	45,4	14,2	12,9	11,5	16,0	100,0	
#22	Ryssland (2000)	43,5	19,4	17,5	8,5	11,1	100,0	
#23	Mexiko (1997)	42,7	13,4	21,0	6,9	16,1	100,0	
#24	Israel (1996)	38,5	24,1	17,7	8,4	11,3	100,0	
#25	Taiwan (1996)	37,8	24,4	23,8	8,7	5,3	100,0	
#26	Kanada (1997)	34,6	36,8	22,7	4,5	1,4	100,0	
#27	Litauen (1997)	30,6	25,2	18,0	11,9	14,3	100,0	
#28	Ryssland (1999)	25,3	18,7	28,3	13,1	14,6	100,0	
#29	Thailand (2001)	22,9	14,2	25,4	13,2	24,2	100,0	
#30	Ukraina (1998)	22,8	14,2	28,1	12,3	22,5	100,0	
#31	Peru (2000)	19,9	9,8	16,4	8,5	45,5	100,0	
#32	Japan (1996)	19,3	23,0	30,5	16,8	10,4	100,0	
#33	Hongkong (1998)	18,1	38,5	24,0	13,2	6,2	100,0	
#34	Hongkong (2000)	17,6	33,7	31,6	14,2	3,1	100,0	
#35	Sydkorea (2000)	10,6	20,1	38,5	17,1	13,6	100,0	

Källa: The Comparative Study of Electoral Systems, modul 1.

Kommentar: Frågan lyder: "I somliga länder anser människor att valen genomförs på ett orättvist sätt. I andra länder anser människor att valen genomförs på ett rättvist sätt. Om du tänker på årets val i [[land]], var skulle du placera det på nedanstående skala?".

I de svenska valundersökningarna har vi fortsatt använda CSES-frågan i flera undersökningar efter millennieskiftet för att mäta väljarnas perceptioner av valintegritet. Tidsserien är unik för Sverige och ger oss en möjlighet att studera hur väljarnas uppfattningar förändrats över tid. I tabell 4 redovisas tidsserien för Sverige för perioden 1998–2022. Resultaten visar att en klar majoritet använder ytteralternativet ”årets val genomfördes på ett rättvist sätt” när de får möjlighet att betygsätta de svenska riksdagsvalen. En överväldigande majoritet – mellan 78 och 92 procent av de svenska väljarna – använder de två mest positiva bedömningarna av riksdagsvalet (se tabell 4).

Vid valet 2010 var nivån för andelen väljare som ansåg att valet genomförts på ett orättvist sätt något högre. En möjlig förklaring är att valet var jämnt i många valkretsar och att handhavandefel skapade en stor ökning i antalet överklaganden till Valprövningsnämnden. Det gav ett för svenska förhållanden ovanligt stort fokus på frågor om valsysteem och valadministration. Några av de avvikelser som rapporterades resulterade så småningom i omval i landstingsvalet i Västra Götaland och i en valkrets i valet till kommunfullmäktige i Örebro (se Berg & Oscarsson, 2019).

Tabell 4. Väljarnas uppfattningar om huruvida riksdagsvalet genomfördes på ett rättvist sätt 1998–2022 (procent).

	1998	2006	2010	2014	2018	2022
1 Årets val genomfördes på ett rättvist sätt	74	65	58	74	56	62
2	13	22	20	18	26	26
3	8	10	9	6	11	9
4	3	2	8	2	4	2
5 Årets val genomfördes på ett orättvist sätt	1	1	5	0	3	1
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	1 194	1 249	654	707	3 727	2 735
Grad av partipolitisering (eta)	.15	.19	.13	.22	.35	.18

Källa: Valundersökningar 1998–2022.

Kommentar: Frågan lyder: ”I somliga länder anser människor att valen genomförs på ett orättvist sätt. I andra länder anser människor att valen genomförs på ett rättvist sätt. Om du tänker på årets val i Sverige, var skulle du placera det på nedanstående skala?”. Svartalternativen framgår av tabellen. För jämförbarhetens skull redovisas endast resultat från Valundersökningarnas eftervalsintervjuer/postala uppföljningsenkäter. Vid 1998 och 2006 års val har frågan ställts i besöksintervjuer; övriga mätningar har genomförts med hjälp av postala enkäter. Eta-värdet visar korrelationen mellan bedömning av valets genomförande och partival. Eta varierar mellan 0 och 1. Ju högre eta-värde desto större är skillnaderna i bedömning mellan olika grupper av partiväljare.

Demokratiska val bör åtnjuta stark legitimitet oavsett väljarnas ideologiska utgångspunkter. Det är viktigt att demokratiska val bedöms som rättvisa i alla grupper av partiväljare. Vid det senaste valet 2022 var totalbetyget bland väljarna högt och dessutom var skillnaderna mellan partierna inte särskilt stora. Tidigare val har framför allt Sverigedemokraternas väljare i lägre utsträckning uppfattat att valet genomfördes på ett rättvist sätt. Efter valet 2022 valde 53 procent av SDs väljare att svara ytteralternativet på skalan ”årets val genomfördes på ett rättvist sätt” (se tabell 5), vilket är lägre än övriga partier men betydligt högre än 2018, då endast 31 procent gav den mest positiva bedömningen av riksdagsvalet.

Vårt mått för graden av partipolitisering (η) visar dock att det inte finns några tecken på att väljarnas bedömningar av rättvisa val skulle skilja sig alltmer åt mellan olika grupper av partiväljare. Förutom vid valet 2018 ($\eta = .35$) har korrelationen mellan bedömningar och partival varit relativt lågt och stabilt mellan $\eta = .13$ -. $.22$. Återigen, kanske är osäkerheterna till följd av den långa regeringsbildningen 2018 en förklaring till att bedömningarna var mer politiserade då.

Tabell 5. Väljarnas uppfattningar om huruvida valet genomfördes på ett rättvist sätt 2022 (procent).

	Partival 2022							
	V	S	MP	C	L	M	KD	SD
1 Årets val genomfördes på ett rättvist sätt	59	65	67	74	73	68	64	53
2	31	27	25	22	23	25	22	29
3	7	6	7	4	3	7	11	12
4	2	2	1	1	1	0	2	4
5 Årets val genomfördes på ett orättvist sätt	1	1	0	0	0	0	1	2
Summa parti	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	135	803	150	170	143	434	132	329

Källa: Valforskningsprogrammet, Valundersökningen 2022.

Kommentar: Frågan lyder: ”I somliga länder anser människor att valen genomförs på ett orättvist sätt. I andra länder anser människor att valen genomförs på ett rättvist sätt. Om du tänker på årets val i Sverige, var skulle du placera det på nedanstående skala?”. Svarsalternativen framgår av tabellen.

Litar väljarna på att rösterna i valet räknas på ett korrekt sätt?

I Valundersökningen 2022 hade vi möjlighet att inkludera ett antal nya indikatorer för väljarnas syn på och förtroende för valförfarandet. I de följande avsnitten går vi igenom dem systematiskt ett i taget.

Ett av de påståenden som användes i Valundersökningen 2022 lyder ”Man kan inte lita på att rösterna i valet räknas på ett korrekt sätt”. Det nya påståendet ställdes både före och efter valet och var placerat i ett traditionellt frågebatteri som avser att mäta väljarnas inställning till partier, politiker och vallöften. Fyra svarsalternativ användes för att mäta graden av instämmande.³

Resultaten i tabell 6 visar att en mycket stor andel väljare inte vill instämma med påståendet om att man inte kan lita på att rösterna i valet räknas. Två tredjedelar väljer svarsalternativet ”helt motsatt åsikt” (66,7 procent). Eftersom vi använde frågebatteriet även efter valet kan vi jämföra de väljare som var utvalda för att delta i den del av Valundersökningen som genomfördes före valet den 11 september (Ettapp A), med de som valdes ut att delta i eftervalsundersökningen (Ettapp B). I en sådan enkel jämförelse finns en viss förskjutning inom de båda svarsalternativ som indikerar en motsatt åsikt (+7,4 procentenheter respektive -7,0 procentenheter). Men på det hela taget är förändringen mellan för- och eftervalsetappen inte tillräckligt stor för att vara statistiskt signifikant: före valet var det 84,2 procent som inte höll med om påståendet om att rösträkningen inte gick att lita på. Efter valet var samma andel något högre, 85,2 procent, men den förändringen är inte tillräckligt stor för att vara signifikant.

Tabell 6. Väljarnas inställning till påstående om huruvida man kan lita på att rösterna i valet räknas på ett korrekt sätt, 2022 (procent).

”Man kan inte lita på att rösterna i valet räknas på ett korrekt sätt”	Samtliga	Ettapp A Förval	Ettapp B efterval	Δ
Instämmer helt	6,3	6,9	5,8	-1,1
Instämmer i stort sett	8,7	8,3	9,0	+0,7
I stort sett motsatt åsikt	18,3	13,9	21,3	+7,4
Helt motsatt åsikt	66,7	70,9	63,9	-7,0
Total	100,0	100,0	100,0	
Antal svarande	3 617	1 501	2 116	
Andel motsatt åsikt	85	84,8	85,2	+0,4

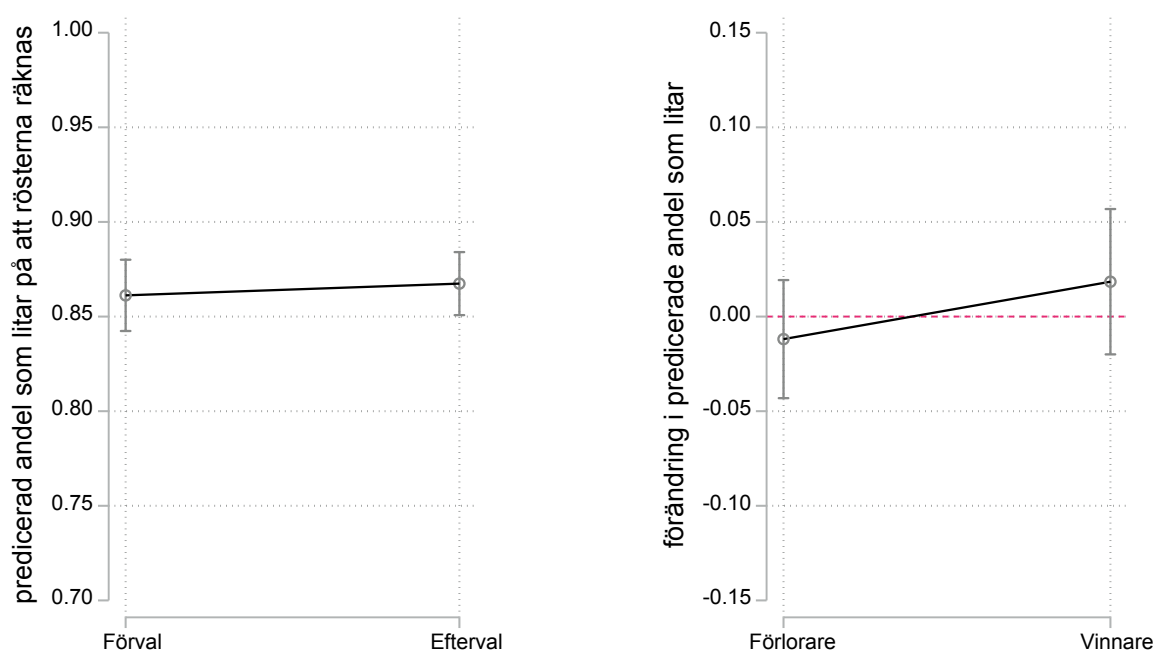
Källa: Valundersökningen 2022, ettapp A och ettapp B.

Kommentar: Frågan lyder ”Vi har ställt samman några olika åsikter som man ibland hör att folk har. En del är rätt kritiska. Instämmer du med åsikten eller har du motsatt åsikt?” Påståendet lyder: ”Man kan inte lita på att rösterna i valet räknas på ett korrekt sätt”. Resultaten har viktats efter valresultatet i 2022 års val. Ett t-test för skillnad mellan medelvärden (1–4) mellan de som svarat i ettapp A och ettapp B visar inte något statistiskt signifikant förändring.

3. Korrelationerna med de övriga påståenden som finns med i samma frågebatteri är a) ”Partierna är bara intresserade av folks röster men inte av deras åsikter” ($r=.27$), b) ”De som sitter i riksdagen och beslutar tar inte mycket hänsyn till vad vanligt folk tycker och tänker” ($r=.33$), c) ”Det finns åtminstone något parti som alltid försöker tillvarata mina intressen” ($r=.02$), d) ”Man kan aldrig lita på att något av partierna håller sina vallöften” ($r=.20$), f) ”Svenska nyhetsmedier berättar inte sanningen om viktiga samhällsfrågor” ($r=.38$).

Den enkla jämförelsen mellan tvärsnittsstudier genomförda vid två tillfällen kräver dock att vi försöker skatta effekten av tidpunkt (före-efter valet) även när vi tagit hänsyn till saker som potentiellt kan påverka attityder till rösträkning *och* där sammansättningen av de svarande före- och efter valet är olika. Även om deltagarna i Valundersökningen 2022 har randomiserats att tillhöra för- respektive eftervalsurvalet finns skillnader i sammansättning som i huvudsak beror på att förutsättningarna för fältarbetet skiljer sig åt. Fältperiodens längd i förvalsetappen är klart kortare (omkring 45 dagar) än i eftervalsetappen (omkring 81 dagar). Därför tenderar de svarande i förvalsetappen att vara äldre, mer högutbildade och mer intresserade av politik, för att ta några exempel. För att balansera ut grupperna och få en så bra uppskattning som möjligt av huruvida valutgången haft någon betydelse för väljarnas bedömningar av huruvida man kan lita på rösträkningen har vi valt att genomföra en flervariabelanalys. Resultatet av en tämligen hårt kontrollerad modell bekräftar vad vi såg i tabell 6: de som svarat före valet gör inte andra bedömningar än de som svarat efter valet. Erfarenheten av själva valet tycks inte ha påverkat väljarna alls, varken positivt eller negativt (se vänstra figuren i figur 2).

Figur 2. Förändring av inställning till påståendet om att man inte kan lita på att rösterna räknas på ett korrekt sätt (predicerade sannolikheter, förändring av predicerade sannolikheter).

Källa: Valundersökningen 2022, etapp A och etapp B.

Kommentar: Analysen jämför tvärsnittsdata insamlad före valet (etapp A) med tvärsnittsdata insamlad efter valet (etapp B). I regressionsanalysen används inställning till påståendet om att rösträkningen inte går att lita på som beroende variabel. En interaktionsterm mellan vinnare-förlorare respektive förval-efterval prövas i respektive modell. Som kontrollvariabler för att balansera grupperna används kön, ålder, utbildningsnivå, allmänt politikerförtroende, politiskt intresse och vänster-högeridentifikation. Resultaten har viktats mot partival eftersom modellen undersöker skillnader mellan valets vinnare och förlorare. Den vänstra grafen skattar andelen som litar på att rösterna räknats, det vill säga andelen som svarat att de har en motsatt åsikt (jfr tabell 6). I analysen jämförs personer som valts ut att delta i etapp A med de personer som valts ut att delta i etapp B. I den högra grafen visas förändringen i inställning mellan förvalsgruppen och eftervalsgruppen för grupperna valets förlorare (röstande på Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet) och valets vinnare (röstande på Liberalerna, Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna). Antalet svarande som ingår i analysen är 2 995.

Följdfrågan vi ställer har med ett populärt och återkommande statsvetenskapligt fynd att göra, nämligen att väljare som står på den vinnande sidan efter ett val ofta har en tendens att vara något nöjdare med processerna – valregler och valförfarande – än väljare som tillhör förlorarna (Frank & Martínez, 2017; Mochtak, Lesschaeve & Glaurdić 2021; Lundberg & Weissenbilder, 2023 (kommande), Schnaudt 2023). En sådan vinnare-förlorarehypotes skulle i det här fallet ta sig uttrycket att de som röstade på partierna i den vinnande partikonstellationen – Tidöpartierna – skulle vara mer nöjda med valets genomförande än de som röstar på partier som tillhör förlorarna.

I det här fallet går resultaten visserligen i hypotesens riktning (se högra figuren i figur 2) men skillnaden mellan valets vinnare och förlorare när det gäller bedömningar av rösträkningen är långt ifrån statistiskt signifikant. Vinnare-förlorarehypotesen får inte något stöd i den analysen och behöver därför förkastas. Såväl före valet som efter valet litade väljare från den vinnande och den förlorande sidan precis lika mycket på att rösträkningen gått rätt till.

Väljarnas förtroende för demokratiska val i Sverige

Förtroendet för demokratiska val sträcker sig längre än att själva räkningen av röster sker korrekt. Fria, allmänna och hemliga demokratiska val ska uppfylla ett stort antal andra krav. Även praktiska valförberedelser såsom upprättande av röstlängder, anmälande av kandidater, utskick av information till partier och väljare, brevröstning och förtidsröster behöver fungera och följa föreskriven ordning.

Vi har analyserat förändringar i förtroendet för att rösträkningen går rätt till. Men vi passade på att använda fler indikatorer för att mäta väljarnas förtroende för valförfarandet. En snarlik men något bredare mätning handlar om väljarnas mer generella förtroende för att de demokratiska valen i Sverige går korrekt till. I Valundersökningen 2022 hade vi möjlighet att ställa frågan både i förvalsetappen och i den uppföljningsenkät som gick ut efter valet till personer som deltagit i undersökningen före valet. Med tillgång till paneldata om förtroendet för valets genomförande från samma personer före och efter valet står vi starkare när det gäller att undersöka valets och valutfallets påverkan på väljarnas bedömningar.

Vi genomför analysen på samma sätt som tidigare, först genom att undersöka den generella aggregerade förändringen och sedan genom att igen pröva vinnare-förlorarehypotesen. Resultaten i tabell 7 visar att andelen väljare som uttrycker ett mycket eller ganska stort förtroende för valens genomförande är oförändrad – 89,1 respektive 89,7 procent – i den grupp respondenter som besvarade frågan både före och efter valet 2022. Analysen med bättre datatillgång och bättre möjligheter till slutsatser visar alltså samma sak: väljarnas förtroende för genomförande av demokratiska val påverkades inte av vad som hände kring valet den 11 september.

Tabell 7. Väljarnas förtroende för genomförandet av demokratiska val i Sverige före och efter valdagen, 2022 (procent).

	Etapp A	Uppföljning	Förändring
Mycket stort förtroende	62,1	55,1	-7,0
Ganska stort förtroende	27,0	34,6	+7,6
Varken stort eller litet förtroende	5,9	6,7	+0,8
Ganska litet förtroende	3,5	2,7	-0,8
Mycket litet förtroende	1,6	0,8	-0,8
Total	100,0	100,0	
Antal svarande	1 459	1 459	
Andel med högt förtroende	89,1	89,7	

Källa: Valundersökningen 2022, Etapp A och uppföljningsenkäten.

Kommentar: Frågan lyder: "Hur stort förtroende har du för att genomförandet av demokratiska val i Sverige sker på ett korrekt sätt?" Svartalternativen framgår av figuren. Endast de personer som besvarade frågan i både etapp A och uppföljningsenkäten (n=1 459) finns med i analysen. Resultaten har viktats mot de officiella valresultaten.

Tabell 8. Väljarnas förtroende för genomförandet av demokratiska val i Sverige före och efter valdagen, 2022 (medeltal).

	Partival 2022								
	V	S	MP	C	L	M	KD	SD	Samtliga
Före valet (Etapp A)	4,61	4,68	4,81	4,83	4,70	4,54	4,29	3,79	4,45
Efter valet (uppföljning)	4,52	4,52	4,77	4,59	4,62	4,52	4,33	3,96	4,41
Förändring	-0,09	-0,16	-0,04	-0,24	-0,08	-0,02	+0,04	+0,17	-0,04
Sig.		***		***				***	

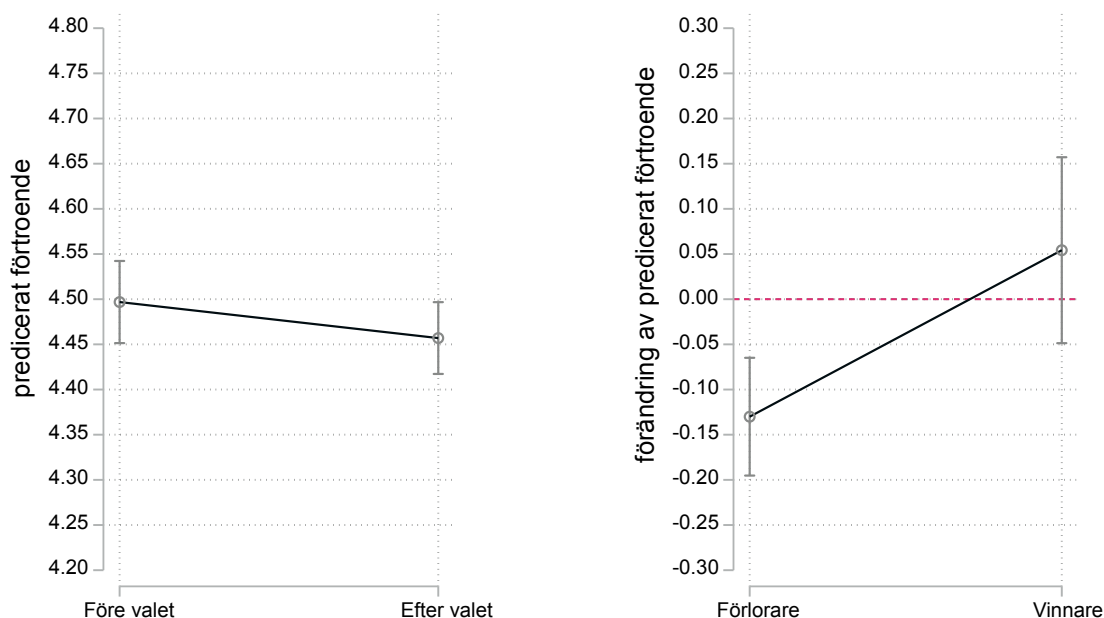
Källa: Valundersökningen 2022, Etapp A och Uppföljningsenkäten.

Kommentar: Frågan lyder: "Hur stort förtroende har du för att genomförandet av demokratiska val i Sverige sker på ett korrekt sätt?" Svartalternativen framgår av figuren. Endast de personer som besvarade frågan i både etapp A och uppföljningsenkäten (n=1 516) finns med i analysen. Resultaten är medelvärden på en femgradig skala från 1 ("Mycket lågt förtroende") till 5 ("Mycket högt förtroende"). Skalan har vänts i förhållande till de ursprungliga svartalternativen så att höga medeltal indikerar högt förtroende för genomförandet av demokratiska val. Resultaten för samtliga väljare har viktats mot det officiella valresultatet. *** indikerar att förändringen är statistiskt signifikant ($p < .001$) vid ett t-test för parvisa jämförelser av gruppmedelvärden. Antalet panelister som deltagit i både förvalsenkäten och uppföljningsenkäten per partigrupp är V 92, S 509, C 123, L 91, M 237, KD 79, MP 105 och SD 212.

Hur är det då med vinnare/förlorare-hypotesen? I tabell 8 analyseras hur genomsnittsförtroendet i olika grupper av partiväljare förändrades före och efter valet. Analysen sker bland samma respondenter genom så kallade parvisa medeltalsjämförelser (t-test). Tre förändringar av åtta är statistiskt signifikanta: De som röstade på Socialdemokraterna och Centerpartiet uppvisade efter valet ett lägre förtroende för genomförandet av demokratiska val, medan de som röstade på Sverigedemokraterna uppvisade ett högre förtroende.

Tabellanalysen kan kompletteras med en regressionsmodell (se figur 3) där vi kan visualisera huvudresultaten av analysen: bland väljarna som helhet förändrades förtroendet för valets genomförande ingenting (se den vänstra figuren). Däremot finns en tydlig skillnad mellan de partiväljare som förlorade valet (V, S, MP, C) och de partiväljare som vann valet (L, KD, M, SD). Förtroendet bland valets förlorare sjönk – och denna förändring är statistiskt signifikant (se högra figuren). Bland valets vinnare stärktes förtroendet något men förändringen är inte tillräckligt stor för att vara statistiskt signifikant. Jämför vi de båda grupperna vinnare och förlorare är dock skillnaden mellan dessa båda grupper tydlig: vinnare och förlorare gjorde olika bedömningar efter valet av hur högt förtroende de har för genomförandet av demokratiska val. Den så kallade vinnare/förlorare-hypotesen får stöd i vårt datamaterial och bekräftar därmed andra liknande studier: baserat på analyser av den svenska medborgarpanelen visar Lundmark & Weissenbilder (2023, kommande) att förtroendet för Valmyndigheten sjönk mer bland väljare som tillhörde förlorarsidan i 2022 års val jämfört med vinnarsidan.

Figur 3. Förändring av väljarnas förtroende för genomförandet av demokratiska val i Sverige, före och efter valet 2022 (predicerade medeltalsskattningar, förändring av predicerade medeltalsskattningar).

Kommentar: Resultaten bygger på en regressionsanalys av paneldata där skattningar av paneldeltagarnas förtroende för valets genomförande vid tidpunkt 1 (före valet) jämförs med tidpunkt 2 (efter valet). Eftersom det handlar om paneldata där samma personer svarat vid två tillfällen är det inte nödvändigt med kontrollvariabler. För jämförbarhetens skull har vi dock använt samma kontrollvariabler som i tidigare analyser (se ovan).

Härmed avslutar vi vår genomgång av väljarnas förtroende för valförfarandet, valsystemet, valets genomförande och Valmyndigheten. Alla indikatorer bekräftar varandra i ett viktigt avseende: ingen av dem visar att valet 2022 inneburit några förändringar vad gäller väljarnas förtroende. Nivåskattningar kan vara problematiska, men med länderjämförande data i ryggen kan vi ändå sluta oss till att svenska väljare bedömer integriteten i valsystemet som mycket god, valsystemet åtnjuter ett mycket högt förtroende och det finns inga tecken på att detta förtroende skulle ha försvagats.

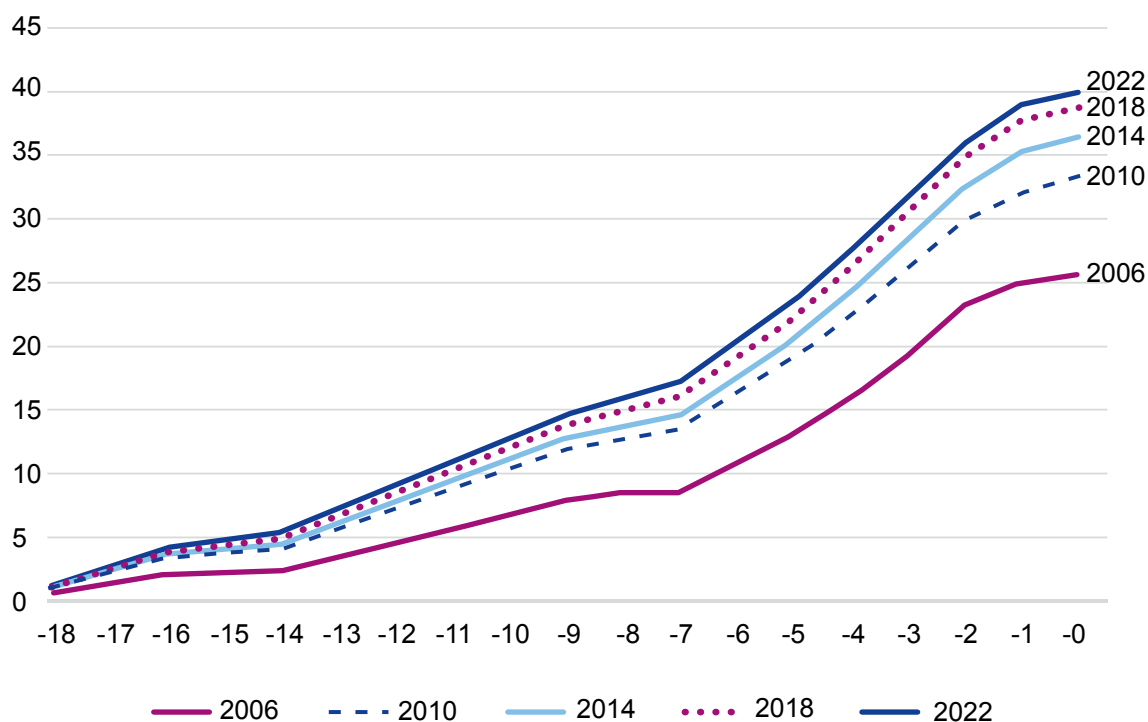
När, hur och var röstar väljarna?

När sju miljoner väljare inom loppet av ett par veckor lägger sina röster i allmänna val är det den i särklass största kollektiva händelsen i samhället. Ändå vet vi valforskare hittills rätt lite om hur väljarna upplever att begå själva röstningshandlingen. Väljarforskningen ägnar sig huvudsakligen åt frågor som har med att förklara varför väljarna röstar som de gör. Detaljer om när, var och hur röstningen går till blir dock viktiga när policyförslag om förändringar av valförfarandet ska diskuteras. Vi har djupdykt i sådana frågor i samband med valet 2022. I de kommande avsnitten analyserar vi i tur och ordning fenomenen förtidsröstning, var väljarna lägger sina röster, varifrån de får sina valsedlar, och hur de uppfattade besöket i vallokalen, inklusive hur lång tid det tog för dem att rösta.

När det gäller hur-frågan finns en hel del tidigare forskning om förtida röstning (Dahlberg, Oscarsson & Öhrvall, 2007; Dahlberg m fl, 2023). Sverige har ett av de mest generösa systemen i världen när det gäller väljares möjligheter att rösta i förtid. Upp till 18 dagar före valet kan väljarna i Sverige besöka en förtida röstningslokal. Förtida röstning är bra för valdeltagandet. Analyser av reformeringen av förtida röstningen – då ansvaret flyttades från Posten AB till de kommunala valnämnderna – visade att den ökade tillgängligheten hade positiv påverkan på valdeltagandet.

Förtidsröstningen är mycket populär bland väljarna. I 2022 års val valde hela 3 135 775 röstberättigade – 47,9 procent av det totala antalet väljare – att rösta i förtid före valdagen (se figur 4), varav merparten under den sista veckan av valrörelsen. Det är ännu ett nytt svenskt rekord och samtidigt ett nytt troligt världsrekord.

Figur 4. Inströmning av förtida röster i svenska val 2006–2022 under de sista 18 dagarna före valet (ackumulerad andel).

Dag före valdagen	-18	-17	-16	-15	-14	-13	-12	-11	-10	-9	-8	-7	-6	-5	-4	-3	-2	-1	0
2006	1%	1%	2%	2%	2%	3%	4%	6%	7%	8%	8%	9%	11%	13%	16%	19%	23%	25%	26%
2010	1%	2%	3%	4%	4%	6%	7%	9%	10%	12%	13%	14%	16%	19%	22%	26%	30%	32%	33%
2014	1%	2%	4%	4%	4%	6%	8%	9%	11%	13%	14%	15%	17%	21%	24%	28%	33%	35%	36%
2018	1%	3%	4%	4%	5%	7%	8%	10%	12%	14%	15%	16%	19%	22%	26%	30%	35%	38%	39%
2022	1%	3%	4%	5%	5%	7%	9%	11%	13%	15%	16%	17%	20%	24%	27%	32%	36%	39%	40%

Kommentar: Resultaten bygger på uppgifter om inströmning av förtidsröster under de 18 dagarna inför valen 2006–2022. Data är ursprungligen hämtad från Valmyndigheten (www.val.se).

Bakom genomsnittsandelen förtidsröstare döljer sig en hel del variation. I kommuner som Robertsfors var det bara 12 procent av det totala antalet väljare som förtidsröstade i 2022 års riksdagsval. I några ytterligare kommuner som Ydre, Åstorp, Östra Göinge och Alvesta förtidsröstade bara omkring en tredjedel av kommunens röstberättigade medborgare. I andra kommuner som Storuman, Åsele, Överkalix, Härjedalen och Arvidsjaur valde tre av fyra väljare att avlägga sina röster i förtid. Den lokala variationen i andelen förtidsröstande är så stor att vi bedömer det viktigt att kunna ta hänsyn till den i analyser av effekter av trängsel och köbildning under valdagen.

Nästan alla väljare röstar där de bor

Även på valdagen kan du rösta i ett svenskt riksdagsval trots att du inte befinner dig i närheten av din egen vallokal, vars adress finns förtryckt på ditt röstkort. Så länge klockan inte slagit 20:00 kan du leta upp en förtida röstningslokal som håller valdagsöppet i den kommun där du för närvarande befinner dig. Men hur många väljare röstar egentligen på distans på det här sättet? I 2022 års Valundersökning ställde vi för första gången frågan till väljarna om var de röstade. Det visar sig att det är relativt få väljare som inte röstar i sin hemkommun eller i den vallokal som står förtryckt på röstkortet.

I Valundersökningen 2022 ställde vi frågor om var väljarna begick sin rösthandling. Fyra av tio väljare uppger att de röstade i den egna vallokalen under valsöndagen (41 procent). Ytterligare 56 procent uppger att de förtidsröstade i den egna kommunen. Totalt är det alltså nästan alla – 96 procent – som röstar på hemmaplan. Blott fyra procent uppger att de förtidsröstade i en annan kommun än den där de bor (se tabell 9).⁴ Röstningsplats varierar inte mellan olika grupper av partiväljare.

Tabell 9. Partiväljarnas röstningsplats 2022 (procent).

	Partival 2022									
	alla	V	S	MP	C	L	M	KD	SD	Övriga
Förtidsröstade i egna kommunen	56	50	58	51	49	51	54	59	59	56
Förtidsröstade i annan kommun	4	5	3	5	4	6	4	3	3	0
Röstade i egna vallokalen på valdagen	41	45	39	44	47	43	43	37	38	44
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	3 836	260	1 162	195	258	177	733	205	787	59

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågan lyder: "Om du förtidsröstade, röstade du i en vallokal som låg i kommunen där du bor eller i en annan kommun?" med svarsalternativen "Jag förtidsröstade i kommunen där jag bor", "Jag förtidsröstade i en annan kommun än där jag bor (ange vilken)", "Jag röstade i min vallokal på valsöndagen", "Jag röstade inte i årets riksdagsval".

Vilka väljare är det då som inte röstar i sin hemkommun? I brist på ledning från tidigare kartläggningar ligger det nära till hands att förvänta sig att det i första hand handlar om ungdomar och pendlare som arbetar eller studerar på annan ort. I en regressionsanalys med förtidsröstade i annan kommun som beroende variabel bekräftas dessa hypoteser. Äldre åldersgrupper röstar i lägre utsträckning i en annan kommun än personer yngre än 30 år. Personer med högskoleutbildning röstar i högre utsträckning i en annan kommun än personer med en lägre utbildningsnivå. Det gör även personer boende i pendlingskommun nära storstad, jämfört med boende i andra typer av kommuner (se tabell A.10 i appendix).

⁴ Valmyndighetens erfarenhetsrapport visar att det är ca 7,6 procent av väljarna som förtidsröstade i en annan kommun. Detta indikerar att Valundersökningen underskattar andelen kommunexterna förtidsröstare.

Väljarna tar sina valsedlar i vallokalen

En detalj kring röstningen som har bäring på diskussioner om hur väl det nuvarande vals-systemet fungerar handlar om hur väljarna får tag i sina valsedlar. Partierna försvarar ofta det svenska valsedelssystemet med att det är viktigt att bevara traditionen att partirepresentanter utanför vallokalerna har möjlighet att dela ut valsedlar till besökarna. Styrkan i just det försvarsargumentet beror ju på hur vanligt förekommande denna ritual är i moderna valrörelser. Med utökade möjligheter att förtidsrösta och en minskande skara fotfolk från partierna har det varit svårt att längre tro på att denna tradition fortfarande skulle vara utbredd. Men det har inte funnits någon kunskap om hur väljarna får tag i sina sedlar. Så varför inte fråga dem?

I Valundersökningen 2022 ställde vi frågan om hur väljarna fått tag i sina valsedlar: ”Varifrån fick du den valsedel som du använde för att rösta?” Resultatet redovisas i tabell 10. En stor majoritet av väljarna uppgav att de tog valsedeln själv i vallokalen, hela 83 procent. Endast 2 procent av väljarna uppger att de anskaffat sina valsedlar från en partirepresentant utanför vallokalen, medan 14 procent fick valsedeln skickad till hemadressen. Drygt 50 svar föll i kategorin ”annat sätt”. De vanligaste svaren i den kategorin var att man hämtat valsedeln i en valstuga eller partilokal (8 st), att man fått valsedeln av någon man känner (5 st) eller att man röstat via bud (5 st). Ungefär 30 svar föll bort därför att respondenten svarat att de inte röstat, eller för att svaret inte gick att tolka.

Uppdelat efter partival är det framför allt Sverigedemokraterna som sticker ut med en avsevärt högre andel som fick valsedeln hemskickad till sig (26 procent) och en lägre andel som tog valsedeln själv i lokalen (72 procent). Andelen sammanhänger förstås med vilka partier som spenderar mest pengar på att skicka ut valsedlar, broschyrer och partimaterial till hushållen. Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna är de två partier som lägger mest pengar på den typen av utskick i samband med svenska valrörelser (Bolin, Grusell & Nord, 2023). Däremot är det inte några större skillnader i anskaffning av valsedlar mellan tidiga och sena förtidsröstare och de som röstade på valdagen, se tabell 11. Bland de tidiga förtidsröstarna är det något fler som fått valsedeln hemskickad, och det är något vanligare att ha fått valsedeln av en partirepresentant utanför vallokalen bland de som röstade på valdagen.

Tabell 10. Väljarnas anskaffning av valsedlar bland samtliga, förtidsröstare och valdagsröstare 2022 (procent).

Svarsalternativ	Partival 2022								
	alla	V	S	C	L	M	KD	MP	SD
Jag tog valsedeln själv i lokalen	83	89	81	87	93	87	93	91	72
Jag fick valsedeln av en partirepresentant utanför vallokalen	2	4	2	1	0	2	0	3	1
Jag fick valsedeln hemskickad till mig	14	6	16	10	6	10	5	5	26
Annat sätt	1	1	1	1	0	0	1	1	1
Vet ej/kommer inte ihåg	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal svarande	4 342	293	1 317	291	200	829	232	221	892

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och etapp C.

Kommentar: Frågeformuleringen lyder "Varifrån fick du den valsedel som du använde för att rösta?". Under "Annat sätt" kunde respondenterna själva skriva varifrån de fick sin valsedel. Uppgifterna är viktade mot valresultatet.

Däremot är det inte några större skillnader i anskaffning av valsedlar mellan tidiga och sena förtidsröstare och de som röstade på valdagen, se tabell 11. Bland de tidiga förtidsröstarna är det något fler som fått valsedeln hemskickad, och det är något vanligare att ha fått valsedeln av en partirepresentant utanför vallokalen bland de som röstade på valdagen.

Tabell 11. Väljarnas anskaffning av valsedlar bland samtliga, bland valdagsröstare och bland sena och tidiga förtidsröstare (procent).

	Tog valsedeln själv	Fick från partirepresentant	Hemskickad	Annat sätt	Kommer inte ihåg	Summa	Antal svarande
Tidiga förtidsröstare	81	1	17	1	1	100	955
Sena förtidsröstare	84	1	14	1	0	100	1 238
Röstade på valdagen	83	3	13	1	0	100	2 121
Totalt	83	2	14	1	0	100	4 314

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och etapp C.

Kommentar: Frågeformuleringen lyder "Varifrån fick du den valsedel som du använde för att rösta?". Under "Annat sätt" kunde respondenterna själva skriva varifrån de fick sin valsedel. Uppgifterna är viktade mot valresultatet. Frågan om förtidsröstning och vallokalsröstning lyder "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som uppger att de förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som uppger att de förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna är viktade mot valresultatet.

Väljarnas upplevelser av besöket i vallokalen

I Valundersökningen 2022 ställdes för första gången frågor till väljarna om hur de upplevde besöket i vallokalen. Frågan löd: ”När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar”. De svarande fick sedan ta ställning till totalt tio olika påståenden och fick också möjlighet att själva formulera sig helt fritt. I tabell 12 och 13 redovisas väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen.

I flera avseenden var väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen positiv: väljarna upplevde att det var lätt att hitta till vallokalen (98 procent uppgav att det stämde mycket eller ganska bra), en person i taget gick in bakom valskärmarna (97 procent), de kände sig välkomna i vallokalen (95 procent), röstmottagarna höll god ordning (93 procent), det gick att ta valsedlar i hemlighet (92 procent) och röstmottagarna gav tydlig information (87 procent). Inte heller uppträdde andra väljare hotfullt eller störande (1 procent instämde i påståendet). Sex procent instämde i att det saknades valsedlar för vissa partier. Gällande köer och trängsel uppgav 24 procent av väljarna att det var långa köer i vallokalen, medan 11 procent uppgav att det var trängsel i vallokalen. Vi återkommer snart till köproblematiken.

Generellt verkar frågorna ha varit enkla att besvara. Få respondenter har valt att svara ”Ingen uppfattning” (mellan 0,2 och 4 procent). Det stora undantaget handlar om saknade valsedlar. Här hade 38 procent av respondenterna ingen uppfattning om huruvida det saknades valsedlar för vissa partier. Svaret är rimligt med tanke på att det kan vara mycket svårt för enskilda väljare att veta hur många valsedlar som ska finnas för de olika valen i den egna vallokalen.

Tabell 12. Svenska väljares upplevelse av besöket i vallokalen, 2022 (procent).

	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte sär- skilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfatt- ning	Summa	Antal svarande	Andel mkt/ ganska
Det var lätt att hitta till vallokalen	88,1	9,8	1,3	0,5	0,3	100	4 317	97,9
Jag kände mig välkommen i vallokalen	75,4	19,4	2,8	0,6	1,8	100	4 237	94,8
Det var långa köer i vallokalen	10,6	13,6	17,1	57,9	0,9	100	4 216	24,1
Röstmottagarna gav tydlig information	58,9	28,5	6,4	2,8	3,4	100	4 212	87,4
Det var trängsel i vallokalen	3,6	7,1	15,8	72,3	1,2	100	4 219	10,7
Andra väljare uppträdde hotfullt eller störande	0,4	0,7	1,4	95,0	2,7	100	4 204	1,0
Röstmottagarna höll god ordning inne i vallokalen	73,0	20,3	2,1	2,0	2,7	100	4 199	93,3
Det gick bra att ta valsedlar utan att andra kunde se	81,6	10,6	2,1	1,9	3,8	100	4 237	92,2
Det saknades valsedlar för vissa partier	3,0	3,1	2,9	53,2	37,9	100	4 176	6,1
En person i taget gick in bakom valskärmarna	93,5	3,2	0,6	1,0	1,8	100	4 188	96,7

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och etapp C.

Kommentar: Uppgifterna hämtas från ett frågebatteri i Valundersökningen 2022. Formuleringen lyder "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar?" med ovanstående beskrivningar som delfrågor. I den sista delfrågan "Annat" kunde respondenterna själva skriva in hur de upplevde besöket. Uppgifterna är viktade mot valresultatet.

När vi jämför upplevelsen av besöket i vallokalen mellan tidiga förtidsröstare, sena förtidsröstare och valdagsröstare framkommer inte några stora skillnader (se tabell 13). Två delfrågor sticker dock ut: frågan om *köer i vallokalen* och frågan om *trängsel i vallokalen*. Tidiga förtidsröstare upplevde inte att det var köer i vallokalen i lika hög utsträckning som de som röstade under den sista veckan innan valet eller de som röstade på valdagen. Av tidiga förtidsröstare uppgav 10 procent att det var köer i vallokalen, jämfört med 28 procent bland sena förtidsröstare och 27 procent bland valdagsröstare. Sena förtidsröstare uppgav i högre utsträckning att det var trängsel i vallokalen (15 procent) jämfört med tidiga förtidsröstare (6 procent) och valdagsröstare (10 procent).

Tabell 13. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen, uppdelat i grupperna valdagsröstare, tidiga förtidsröstare och sena förtidsröstare, 2022 (procent).

	Stäm- mer mycket bra	Stäm- mer ganska bra	Stäm- mer inte särskilt bra	Stäm- mer inte alls	Ingen uppfatt- ning	Summa	Antal svarande	Andel mkt / ganska
Det var lätt att hitta till vallokalen								
Tidiga förtidsröstare	89	9	1	0	1	100	944	98
Sena förtidsröstare	88	10	1	1	0	100	1 233	98
Röstade på valdagen	88	10	2	1	0	100	2 111	98
Jag kände mig välkommen i vallokalen								
Tidiga förtidsröstare	77	19	3	0	2	100	927	95
Sena förtidsröstare	73	20	4	1	2	100	1 200	93
Röstade på valdagen	76	19	2	1	2	100	2 083	95
Det var långa köer i vallokalen								
Tidiga förtidsröstare	4	7	12	76	1	100	918	10
Sena förtidsröstare	11	16	19	54	1	100	1 194	27
Röstade på valdagen	13	15	18	52	1	100	2 077	29
Röstmottagarna gav tydlig information								
Tidiga förtidsröstare	64	25	6	1	4	100	921	89
Sena förtidsröstare	57	29	7	4	4	100	1 194	85
Röstade på valdagen	58	30	6	3	3	100	2 071	88
Det var trängsel i vallokalen								
Tidiga förtidsröstare	1	4	11	82	2	100	922	5
Sena förtidsröstare	4	10	16	68	1	100	1 191	14
Röstade på valdagen	4	7	18	70	1	100	2 078	11
Andra väljare uppträdde hotfullt eller störande								
Tidiga förtidsröstare	0	0	2	94	3	100	915	1
Sena förtidsröstare	0	1	1	94	3	100	1 194	2
Röstade på valdagen	0	1	1	96	2	100	2 068	1
Röstmottagarna höll god ordning inne i vallokalen								
Tidiga förtidsröstare	76	17	2	2	3	100	919	93
Sena förtidsröstare	70	22	3	2	3	100	1 190	91
Röstade på valdagen	74	21	2	2	2	100	2 063	95
Det gick bra att ta valsedlar utan att andra kunde se								
Tidiga förtidsröstare	81	10	1	2	5	100	919	91
Sena förtidsröstare	81	11	3	2	3	100	1 203	92
Röstade på valdagen	82	10	2	2	3	100	2 089	93

Tabell 13 – fortsättning

	Stäm- mer mycket bra	Stäm- mer ganska bra	Stäm- mer inte särskilt bra	Stäm- mer inte alls	Ingen uppfatt- ning	Summa	Antal svarande	Andel mkt / ganska
Det saknades valsedlar för vissa partier								
Tidiga förtidsröstare	2	2	2	56	37	100	902	5
Sena förtidsröstare	3	3	3	51	40	100	1 185	6
Röstade på valdagen	3	4	3	53	37	100	2 062	7
En person i taget gick in bakom valskärmarna								
Tidiga förtidsröstare	94	3	1	1	2	100	905	96
Sena förtidsröstare	93	3	0	1	2	100	1 187	97
Röstade på valdagen	94	3	1	1	2	100	2 069	97

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

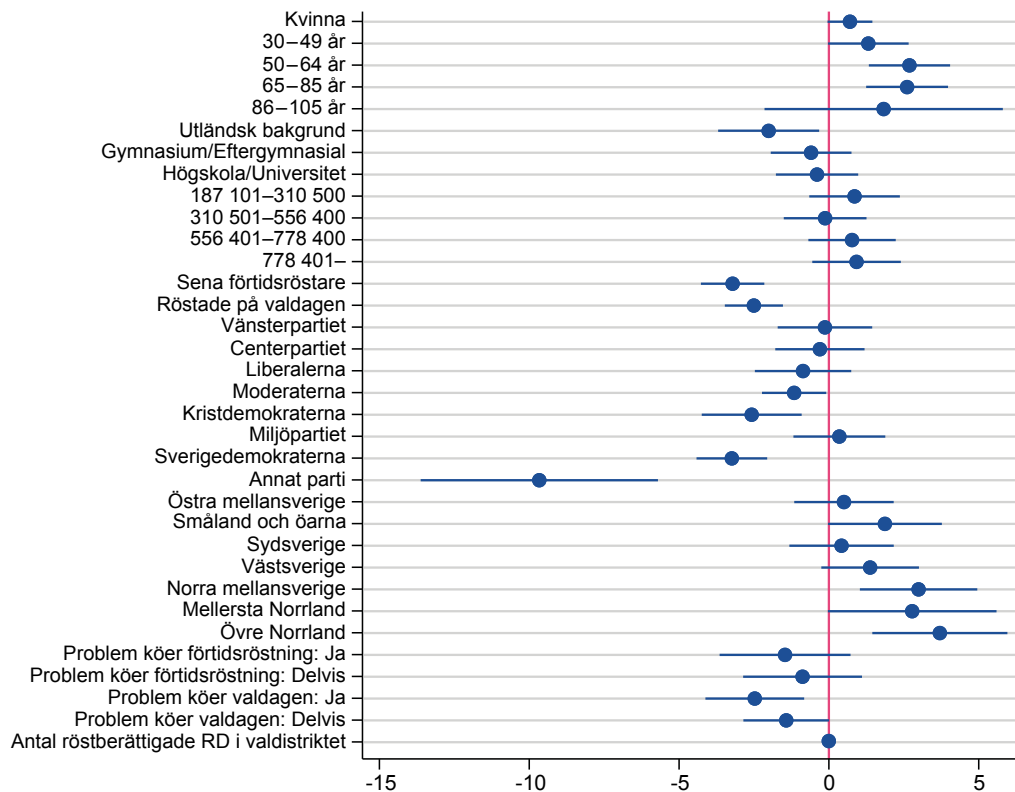
Kommentar: Uppgifterna hämtas från ett frågebatteri i Valundersökningen 2022. Formuleringen lyder "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar?" med ovanstående beskrivningar som delfrågor. I den sista delfrågan "Annat" kunde respondenterna själva skriva in hur de upplevde besöket, men det resultatet redovisar vi inte här. Frågan om förtidsröstning och vallokalsröstning löd "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna är viktade mot valresultatet.

De tio olika påståendena om besöket i vallokalen kan användas för att skapa ett index som ger en mer sammanfattande mätning av väljarnas upplevelser i vallokalen. Genom att använda indexet kan vi också pröva vilka grupper som har en mer negativ upplevelse av besöket i vallokalen generellt.

Figur 5 visar sambandet mellan olika demografiska, politiska och kommun-/valdistriktsfaktorer och upplevelsen av besöket i vallokalen. Positiva koefficienter innebär bättre upplevelse av besöket i vallokalen. Personer i åldersgrupper mellan 50–85 år har en mer positiv upplevelse av besöket i vallokalen jämfört med den yngsta åldersgruppen. Personer med utländsk bakgrund har en något sämre upplevelse av besöket i vallokalen jämfört med personer med svensk bakgrund. Det finns inga signifikanta skillnader i upplevelser av vallokalsbesöket mellan väljare med olika utbildningsnivå eller disponibel hushållsinkomst. Sena förtidsröstare och personer som röstade på valdagen har en sämre upplevelse i vallokalen jämfört med tidiga förtidsröstare. Bland partiernas väljare har väljare till Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna en något mer negativ upplevelse i vallokalen. Framför allt är det personer som uppgett att de röstade på ett annat parti än riksdagspartierna som har en mer negativ upplevelse i vallokalen. Väljare som bor i Norra Mellansverige och Övre Norrland har mer positiva upplevelser av vallokalsbesöket medan väljare som bor i kommuner som enligt Valmyndighetens uppföljningsenkät hade problem med köer på valdagen har sämre upplevelser. Till sist finns också samband mellan antalet röstberättigade väljare i valdistriktet och upplevelser i vallokalen där väljare som bor i stora valdistrikt sett till antal röstberättigade har en något mer negativ upplevelse av besöket i vallokalen.⁵ Undantaget väljare som röstar på andra partier än de åtta riksdagspartierna ligger skattningarna inom ± 5 indexenheter på den hundra gradiga skalan.

5. För varje ytterligare hundra röstberättigade i valdistriktet minskar den positiva upplevelsen i vallokalen med 0,3 procentenheter (0,003*100).

Figur 5. Sambandet mellan bakgrundsfaktorer respektive kommunfaktorer och upplevelser av besöket i vallokalen.

Källa: Valundersökningen 2022 etapp B och C, Valmyndighetens uppföljningsenkät, Valmyndighetens officiella statistik

Kommentar: Indexet som mäter upplevelse av besöket i vallokalen består av 10 olika påståenden (se tabell 12). Samtliga variabler som ingår i indexet har kodats så att 1 motsvarar den mest positiva upplevelsen (ex Stämmer inte alls att det var långa köer, Stämmer mycket bra att det var lätt att hitta till vallokalen) och 4 den mest negativa upplevelsen (Stämmer mycket bra att det var långa köer, Stämmer inte alls att det var lätt att hitta till vallokalen). Indexet består av varje svars persons medelvärde över de 10 variablerna och sedan har indexet skalats om så att det varierar mellan 0 och 100. Ju högre värden, desto mer positiv upplevelse av besöket i vallokalen. Positiva koefficienter betyder således en mer positiv upplevelse, negativa koefficienter en mer negativ upplevelse. Samtliga variabler förutom antal röstberättigade i valdistriktet är kodade som dummyvariabler. Följande variabelvärden utgör referenskategori vilket betyder att koefficienten för en grupp (t.ex. kvinna) ska tolkas som gruppens upplevelse av vallokalsbesöket jämfört med referenskategori (t.ex. man): Man, 18–29 år, Svensk bakgrund, Grundskola, Disponibel hushållsinkomst 187 000 eller lägre, Tidiga förtidsröstare, Socialdemokraterna, Riksområde Stockholm, Problem med köer under förtidsröstningen: Nej, Problem med köer under valdagen: Nej. Modellen är en flernivåmodell där väljare är klustrade i 256 kommuner och 2453 valdistrikt. Antal svars personer är 3312. Se appendix tabell A11 för en fullständig redovisning.

I frågebatteriet om upplevelsen i vallokalen kunde respondenterna även välja ”Annat” och skriva ett fritextsvar, vilket 196 respondenter valde att göra. En stor del av svaren relaterar till valsedlarna (38 st), bland annat att det var rörigt eller svårt att hitta bland valsedlarna eller att det saknades valsedlar för vissa partier. En annan kategori av svar handlar om att det var för få valsedelstall i vallokalen (25 st). Övriga svar handlade bland annat om vallokalens egenskaper, mottagandet från röstmottagarna, att det var kö till vallokalen och andra omdömen om besöket i vallokalen.

Som ett komplement till frågor med fasta svarsalternativ använde vi också en helt öppen fråga för att undersöka hur väljarna upplevde röstningserfarenheten. Vi bad de svarande i en eftervalseditionerna av Valundersökningen 2022 att beskriva ”... med egna ord hur du upplevde

ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen vid valet 2022”. Två av tre valde att ge ett svar på frågan. Svaren är till viss del färgade av de fasta svarsalternativ som tidigare presenterats för de svarande. Positiva omdömen som bra, smidigt, ordning och reda, trevligt och lugnt dominerar bland svaren. För de allra flesta tycks besöket i vallokalen ha varit en positiv upplevelse. Men alla är inte nöjda. En del väljare påpekar bland annat att det var trångt, långa köer, dåligt utformade vallokaler, att valhemligheten inte upplevdes tillräckligt skyddad, att det var svårt att stoppa i valedlarna i kuverten och att det var onödigt att valedlarna ska plockas bakom en skärm. Och en del vill gärna passa på tillfället att ge konstruktiva förslag på förbättringar: fler avskärmade valedelsställ, separata in- och utgångar och att man ska ta valedlar och förbereda sin röst på samma plats är några förslag som ges.

Fritextsvaren kan undersökas och sammanställas på flera olika sätt. En grov översikt där de runt 1 500 svaren delas in i positiva omdömen, negativa omdömen och förslag till förbättringar visar att en klar majoritet är positiva (78 procent), 19 procent är negativa och 3 procent ger förslag till förbättringar.

Väljarnas upplevelser av köer i vallokalen

Från att ha tagit ett mer övergripande grepp om väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen väljer vi nu att zooma in på frågan om köer till vallokalerna. Hur mycket köer var det egentligen utanför svenska vallokaler i samband med valet 2022? I Valundersökningen 2022 ställdes två olika frågor till väljarna om huruvida de upplevde att det var köer när de skulle rösta, både en påståendefråga om att ”Det var långa köer i vallokalen” med fasta svarsalternativ, och en fritextfråga ”Ungefär hur lång tid tog ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen?” där respondenterna ombads fylla i antalet minuter som besöket tog.

När väljarna tog ställning till påståendet om att det var långa köer i vallokalen uppgav en majoritet alternativet ”Stämmer inte alls” (58 procent) och 17 procent uppgav alternativet ”Stämmer inte särskilt bra” (se tabell 14). 14 procent valde alternativet ”Stämmer ganska bra” och 11 procent valde alternativet ”Stämmer mycket bra”. Var fjärde väljare i Sverige 2022 instämde alltså i påståendet om att det var långa köer i vallokalen (andel stämmer mycket/ganska bra 24 procent). Om den skattningen bör betraktas som hög eller låg är som sagt svår att svara på i brist på jämförbara mätningar vid tidigare val.⁶

Äldre instämde i lägre utsträckning jämfört med yngre i att det var långa köer till vallokalen (se tabell 3). Bland de över 61 år svarade 19 procent att det stämmer mycket/ganska bra, jämfört med 28 procent bland gruppen 31–60 år, och 30 procent bland gruppen 18–30 år. Även de med grundskoleutbildning höll med om påståendet i lägre utsträckning jämfört med de med högre utbildningsnivå (19 jämfört med 25 procent). Likaså gjorde personer boende i Övre Norrland (15 procent). Personer boende i Stockholm och Östra Mellansverige angav däremot i högre utsträckning att det var långa köer i vallokalen (28 respektive 26 procent). Det gjorde även personer med utländsk bakgrund (30 procent jämfört med 24 procent bland personer med svensk bakgrund). De som framför allt skiljer ut sig gällande upplevelsen av köer i vallokalen är de tidiga förtidsröstarna som i klart lägre utsträckning instämde i att det var långa köer jämfört med sena förtidsröstare och valdagsröstare (endast 10 procent).

6. Ett sätt att försöka beskriva vad de olika instämmandenivåerna egentligen betyder är att jämföra svaren på fasta svarsalternativ med väljarnas egna uppskattningar av hur länge de stod i kö för att rösta. Den genomsnittliga uppskattade kötiden för de väljare som svarat ”stämmer inte alls” var 9 minuter. Motsvarande genomsnittstid för de övriga svarsalternativen var följande: ”stämmer inte särskilt bra” 15 minuter, ”stämmer ganska bra” 25 minuter och ”stämmer mycket bra” 41 minuter.

Tabell 14. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, 2022 (procent).

"Det var långa köer i vallokalen"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande	Andel mkt /ganska
Totalt	11	14	17	58	1	100	4 216	24
Kön								
Man	11	14	18	56	1	100	2 100	25
Kvinna	10	13	16	60	1	100	2 116	24
Ålder								
18–30 år	11	19	16	53	1	100	451	30
31–60 år	12	16	18	54	1	100	1 954	28
61–101 år	9	9	16	64	1	100	1 809	19
Utbildning								
Grundskola	10	9	19	61	2	100	493	19
Gymnasium/Eftergymnasial	10	15	16	58	1	100	1 622	25
Högskola/Universitet	11	14	17	58	0	100	1 916	25
Riksområde								
Stockholm	13	15	18	53	1	100	881	28
Östra mellansverige	12	14	17	56	1	100	736	26
Småland och öarna	6	13	17	63	1	100	399	19
Sydsverige	9	15	20	55	2	100	597	23
Västsverige	12	13	17	58	0	100	869	24
Norra mellansverige	9	12	13	65	0	100	364	21
Mellersta Norrland	9	15	12	63	1	100	167	24
Övre Norrland	6	9	15	69	1	100	201	15
Svensk/utländsk bakgrund								
Svensk bakgrund	10	14	17	58	1	100	3 600	24
Utländsk bakgrund	16	14	20	50	0	100	198	30
Tidpunkt för röstning								
Tidiga förtidsröstare	4	7	12	76	1	100	918	10
Sena förtidsröstare	11	16	19	54	1	100	1 194	27
Röstade på valdagen	13	15	18	52	1	100	2 077	29

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Det var långa köer i vallokalen" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

De svarande fick även uppskatta hur länge de stått i kö i samband med rösthandlingen: 95 procent av de svarande angav ett svar på frågan. Den genomsnittliga tiden för besöket i vallokalen uppskattas till 15 minuter och mediantiden är 10 minuter. Majoriteten av respondenterna uppgav att besöket tog mellan 0–10 min (59 procent), 23 procent uppgav 11–20 minuter, 8 procent uppgav 21–30 min och 10 procent uppgav att besöket i vallokalen tog mer än 30 minuter (se tabell 15).

Undersöker vi kötiden i olika befolkningsgrupper är det i huvudsak små skillnader (se tabell 15). Bland män och kvinnor, olika åldersgrupper, utbildningsgrupper och riksområden, har en majoritet av svarspersonerna uppgett en kötid på 0–10 minuter. Dock framkommer att yngre jämfört med de äldsta, medel- och högutbildade jämfört med lågutbildade och personer med utländsk bakgrund jämfört med svensk bakgrund har något längre genomsnittlig kötid. Vi noterar också att en högre andel (12 procent) av respondenterna som bor i Stockholmsområdet eller Östra Mellansverige stått i kö 30 minuter eller längre jämfört med respondenter i andra landsdelar, där andelen som stått 30 minuter eller längre i kö varierar mellan 6 och 9 procent. I *genomsnitt* blir skillnaden i kötid dock bara ett par minuter.

Tabell 15. Antal minuter väljarna spenderade i vallokalen uppdelat i olika grupper, 2022 (procent, median, medelvärde och standardavvikelse).

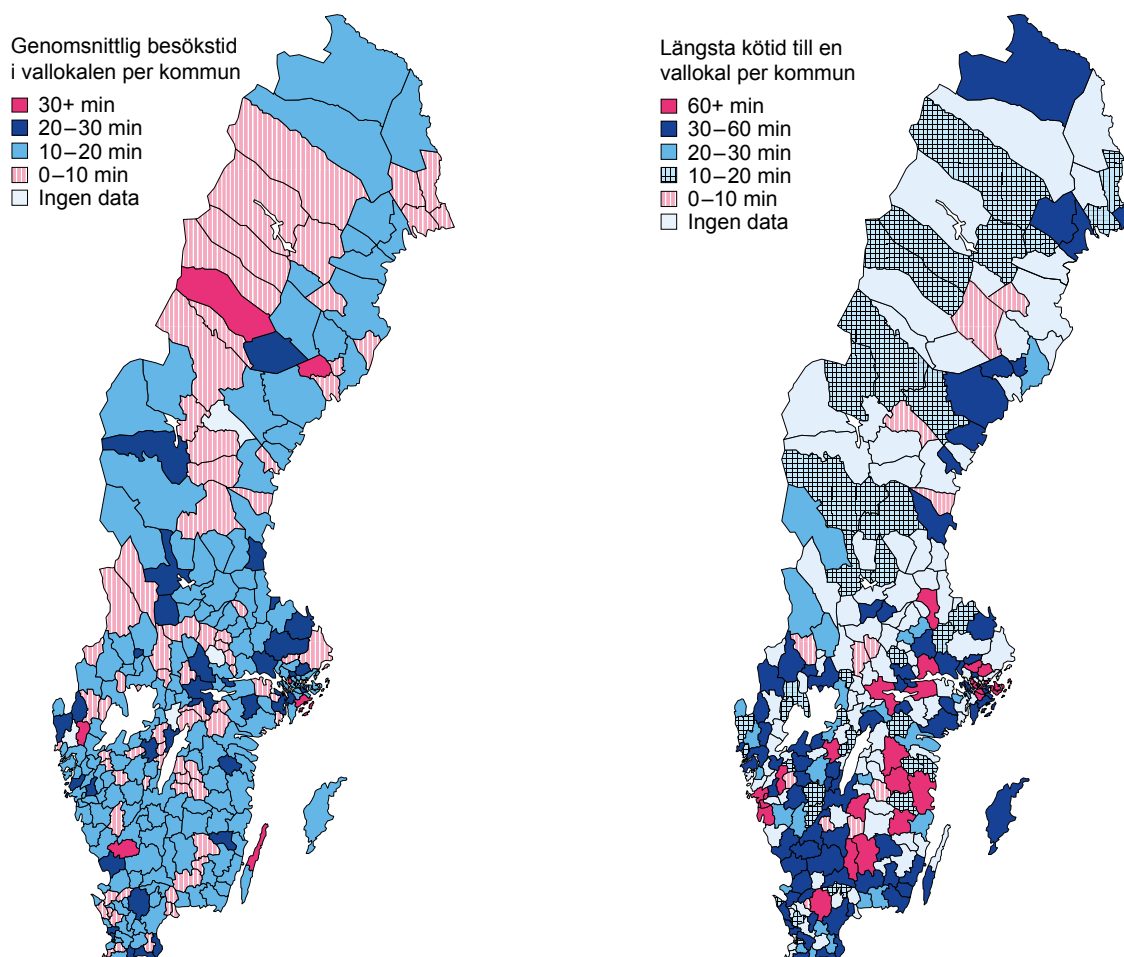
	0–10 min	11–20 min	21–30 min	Mer än 30 min	Summa	Median	Medelvärde	Standardavvikelse	Antal svarande
Totalt	59	23	8	9	100	10	15	15	4 265
Kön									
Man	58	24	9	9	100	10	15	15	2 127
Kvinna	60	22	8	10	100	10	15	14	2 138
Ålder									
18–30 år	52	24	11	13	100	10	18	16	448
31–60 år	57	22	10	11	100	10	16	16	1 961
61–101 år	63	25	6	7	100	10	14	13	1 855
Utbildning									
Grundskola	64	24	4	8	100	10	14	12	524
Gymnasium/Eftergymnasial	58	24	8	10	100	10	15	14	1 625
Högskola/Universitet	58	23	10	10	100	10	16	16	1 926
Riksområde									
Stockholm	56	23	9	12	100	10	17	18	889
Östra mellansverige	55	25	8	12	100	10	17	15	748
Småland och öarna	66	21	7	6	100	10	14	13	400
Sydsverige	62	22	9	7	100	10	14	13	611
Västsverige	56	25	10	9	100	10	15	14	881
Norra mellansverige	62	23	7	8	100	10	14	13	363
Mellersta Norrland	63	22	8	7	100	10	14	13	168
Övre Norrland	64	26	3	7	100	10	13	12	203
Svensk/utländsk bakgrund									
Svensk bakgrund	60	23	8	9	100	10	15	15	3 626
Utländsk bakgrund	48	27	13	12	100	15	18	17	198
Tidpunkt för röstning									
Tidiga förtidsröstare	76	18	3	2	100	10	10	8	929
Sena förtidsröstare	58	24	9	9	100	10	16	15	1 217
Röstade på valdagen	52	25	10	13	100	10	18	16	2 092

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Uppgifterna om hur lång tid som besöket i vallokalen tog hämtas från frågan "Ungefär hur lång tid tog ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen? Räkna från när du först ställde dig i kö till dess du lämnade lokalen." Där respondenten fick fylla i antal minuter i en textruta. Frågan hade även svarsalternativet "Vet ej/kommer inte ihåg". Svaren har kodats om när respondenten svarat ett intervall; exempelvis "5–10" kodas om till 8. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Den geografiska spridningen av köer illustreras av kartorna i figur 6. Kartan till vänster visar den genomsnittliga tiden som väljarna uppgav att besöket i vallokalen tog per kommun. I mindre kommuner hämtas uppgifterna från ett litet antal väljare, vilket gör det svårt att dra slutsatser från resultatet. Kartan illustrerar samma resultat som i tabell 7, en något högre kötid i Östra Mellansverige, och framför allt i Stockholmsområdet. Kartan till höger visar den *längsta* kötiden till en vallokal i kommunen enligt de kommunala valnämnderna, i stället för genomsnittlig kötid. Det saknas uppgifter från drygt 100 kommuner. Även kommuner där den genomsnittliga besökstiden är kort har den längsta kötiden till en vallokal varit betydligt längre, i vissa fall över en timma.

Figur 6. Genomsnittlig besökstid i vallokalen per kommun och längsta kötid till en vallokal per kommun, 2022.

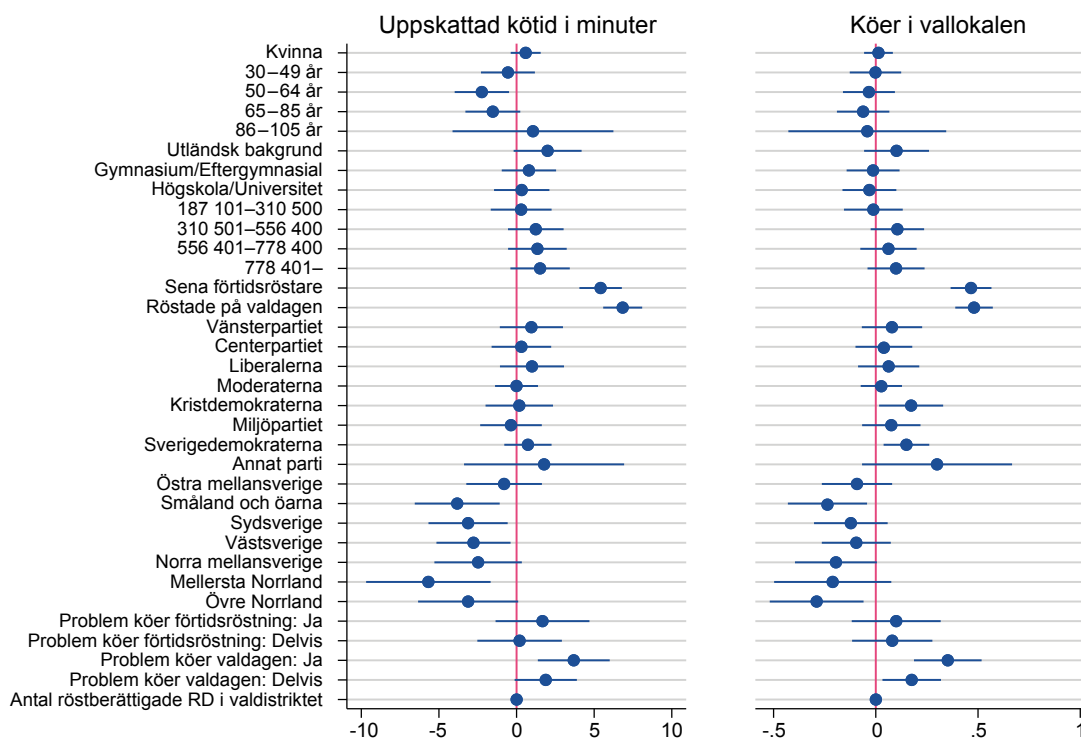

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C och Valmyndighetens enkät till kommunernas valnämnder.

Kommentar: Grafen till vänster visar den genomsnittliga besökstiden i vallokalen per kommun enligt väljarna och använder uppgifter från Valundersökningen 2022. Uppgifterna om hur lång tid som besöket i vallokalen tog hämtas från frågan "Ungefär hur lång tid tog ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen? Räkna från när du först ställde dig i kö till dess du lämnade lokalen." Där respondenten fick fylla i antal minuter i en textruta. Frågan hade även svarsalternativet "Vet ej/ kommer inte ihåg". Svaren har kodats om när respondenten svarat ett intervall; exempelvis "5–10" kodas om till 8. Grafen till höger visar den längsta kötiden till en vallokal per kommun enligt kommunernas valnämnder. Uppgifterna kommer från Valmyndighetens enkät till kommunernas valnämnder. Frågan lyder "Hur lång var er längsta kötid? Ange i minuter". Antalet svarande kommuner är 185.

Regressionsanalyser med påståendet om köer i vallokalen och uppskattad kötid i minuter som beroende variabler bekräftar flera samband från tabell 14 och 15. Figur 7 visar att personer i åldersgruppen 50–64 år stått kortare i kö (gäller för kötid i minuter). Det finns däremot inte några signifikanta skillnader i kötid mellan personer med utländsk eller svensk bakgrund, olika utbildningsnivåer eller nivåer av disponibel inkomst (varken för uppskattad kötid i minuter eller påståendet om köer i vallokalen). Sena förtidsröstare och valdagsröstare har stått längre i kö än tidiga förtidsröstare (5 min respektive 7 min) och uppger också att det var köer i vallokalen i högre utsträckning än tidiga förtidsröstare. Att det var längre kötid i Stockholm och Östra Mellansverige och kortare kötid i de flesta andra riksområden bekräftas också (med något olika resultat för de två modellerna).

Figur 7. Sambandet mellan bakgrundsfaktorer respektive kommunfaktorer och upplevelser av köer i vallokalen.

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C, Valmyndighetens uppföljningsenkät, Valmyndighetens officiella statistik

Kommentar: Uppgifterna om uppskattad kötid i minuter hämtas från frågan "Ungefär hur lång tid tog ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen? Räkna från när du först ställde dig i kö till dess du lämnade lokalen." Där respondenten fick fylla i antal minuter i en textruta. Frågan hade även svarsalternativet "Vet ej/kommer inte ihåg". Svaren har kodats om när respondenten svarat ett intervall; exempelvis "5–10" kodas om till 8. Uppgifterna om väljarnas perception av köer i vallokalen hämtas från frågan "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Det var långa köer i vallokalen" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Uppgifterna om partival är röstlängdsvaliderat för valdeltagande. Uppgifterna om problem med köer under förtidsröstningen och på valdagen kommer från Valmyndighetens enkät till kommunernas valnämnder. Följande variabler utgör referenskategorierna: Man, 18–29 år, Svensk bakgrund, Grundskola, Disponibel hushållsinkomst 187 000 eller lägre, Tidiga förtidsröstare, Socialdemokraterna, Riksområde Stockholm, Problem med köer under förtidsröstningen: Nej, Problem med köer under valdagen: Nej. Modellen är en flernivåmodell där väljare är klustrade i 256 kommuner och 2431 valdistrikt (kötid i minuter) respektive 253 kommuner och 2399 valdistrikt (köer i vallokalen). Antal svarspersoner är 3265 (kötid i minuter) respektive 3219 (köer i vallokalen). Se appendix tabell A12 för en fullständig redovisning.

Svenska val har hög integritet

I den här rapporten har vi sammanställt resultat från ett stort antal mätningar från flera olika källor av de svenska väljarnas förtroende för valens genomförande. Vi har också analyserat hur väljarna upplevde att rösta i de allmänna valen den 11 september 2022. I huvudsak tecknar resultaten en bild av ett väl fungerande valsystem som äger stark legitimitet.

Väljarnas förtroende för Valmyndigheten, för att valet går rätt till och för att rösterna räknas på ett korrekt sätt måste bedömas som mycket starkt. I internationella jämförelser skiljer Sverige ut sig som ett land med välfungerande demokratiska val. Och på de punkter vi kan jämföra bakåt i tiden ser vi att det inte finns några egentliga trender över tid. Förtroendet för demokratiska val i Sverige ligger stabilt på en hög nivå. Panelstudier från 2022 års val visar att förtroendet var oförändrat från före och efter valdagen. Trots ett mycket jämnt val och trots att det på sina håll blev köer till vallokalerna förblev förtroendet för valförfarandet intakt.

Generellt är väljarnas upplevelser av besöket i vallokalerna mycket positiva. Väljarna instämmer i beskrivningarna att det är lätt att hitta till vallokalerna, att det finns en välkomnande atmosfär, att det råder god ordning och att röstmottagarna ger bra information. De reformer av valsystemet som infördes första gången inför 2019 års val – såsom åtgärder för att motverka så kallad gruppöstning och införande av avskärmningar för att stärka valhemligheten – tycks ha fallit ut på ett bra sätt: väljarna bekräftar att en i taget gått in bakom valskärmarna och upplever att de har kunnat ta valsedlar utan att andra väljare kan se.

Det är köproblematiken i samband med röstningen 2022 som är smolket i glädjebägaren. Var fjärde väljare instämmer i påståendet att det var långa köer till vallokalerna. Många väljare upplevde att de fick köa mycket längre än vad de brukar göra när de ska rösta. Den genomsnittliga kötiden uppskattades av väljarna själva till 15 minuter. För de väljare som besökte en vallokal under valdagen söndagen den 11 september var kötiden i genomsnitt 18 minuter. Problem med köer till vallokaler är en ny och ovanlig förekomst. Givet tidigare forskning om hur skadligt långa köer är för möjligheterna att nå ett högt valdeltagande är förekomst av långa köer allvarligt. Ytterligare analyser av köproblematikens omfattning och konsekvenser i samband med 2022 års val publiceras inom kort (Solevid & Oscarsson, 2023).

De ovanligt ambitiösa och heltäckande studierna av valintegritet i samband med 2022 års val tjänar som en bra *benchmark*. De lägger grunden till en bättre övervakning av genomförandet av framtida svenska val och en mer precis utvärdering av framtida reformer av valsystemet. Kommer köproblematiken upplevas på samma sätt av väljarna i samband med de allmänna valen 2026? På grund av lägre valdeltagande och färre valsedlar i Europaparlamentsvalet jämfört med valen till riksdag, region och kommun är det inte troligt att det bildas köer i samma utsträckning i samband med Europaparlamentsvalet 2024. Hur utvecklas väljarnas förtroende för valförande, rösträkning och ansvariga myndigheter? Om valförfarandet i Sverige skulle råka in i problem som sänker legitimitet och förtroende så har vi goda möjligheter att upptäcka det i framtida studier.

Referenser

- Berg, Linda & Henrik Oscarsson (2012). *Omstritt omval*. Nedladdat 25 maj från: <https://www.gu.se/sites/default/files/2020-05/Omstritt%20omval%20hela%20boken.pdf>
- Bolin, Niklas, Marie Grusell & Lars Nord (2022). *Politik är att vinna*. Stockholm: Timbro förlag
- Dahlberg, Stefan, Göran Duus-Otterström & Johan Karlsson Schaffer (2014, 14 september). "Så kan valhemligheten stärkas i de svenska valen". *Dagens Nyheter*. Hämtad 25 maj från: <https://www.dn.se/debatt/sa-kan-valhemligheten-sakras-i-de-svenska-valen/>
- Electoral Integrity Project (u.å.). What we do. Nedladdat 25 maj från: <https://www.electoralintegrityproject.com/what-we-do>
- Elklit, Jørgen (2018, 27 oktober). Varför struntar svenskar och det officiella Sverige i valhemligheten? *Svenska Dagbladet*. Hämtad 25 maj från: <https://www.svd.se/a/Kv4K8o/varfor-struntar-sa-manga-svenskar-i-valhemligheten>
- Ewald Hurinsky, Hugo (2018, 10 september). Faktiskt helt fel att val.se-kraschen betydde valfusk. *Dagens Nyheter*. Hämtad 27 juni från: <https://www.dn.se/nyheter/politik/faktiskt-helt-fel-att-valse-kraschen-betydde-valfusk>
- Esaiasson, Peter & Teorell, Jan (2023, kommande). "Hur hemlig är valhemligheten? Rapport från en studie av förtidsröstning i Göteborg 2022". *Statsvetenskaplig tidskrift*.
- Frank, Richard W. & Ferran Martínez i Coma (2017). How election dynamics shape perceptions of electoral integrity, *Electoral Studies*, 48, 153-165.
- Garnett, Holly Ann, Toby S. James & Madison MacGregor (2022). Year in Elections Global Report: 2019–2021. The Electoral Integrity Project.
- Hall, Felix & Christer Wik (2022, 11 september). Långa köer till vallokaler – "Olyckligt att röstningen tar tid". *Nya Wermlands-Tidningen*. <https://www.nwt.se/2022/09/11/darfor-ar-det-sa-langa-koer-till-vallokalerna-anses-bero-pa-valnyhet-6fb50/>
- Harteveld, Eelco, Kokkonen, Andrej, Linde, Jonas & Stefan Dahlberg (2021). A tough trade-off? The asymmetrical impact of populist radical right inclusion on satisfaction with democracy and government. *European Political Science Review*, 13(1): 113–133.
- Johansson, Anneli (2022, 11 september). Valexpert om de långa köerna: Kan påverka valresultatet. *Sveriges Radio*. Hämtad 25 maj från: <https://sverigesradio.se/artikel/valexpert-om-de-langa-koerna-kan-paverka-valresultatet>
- Lundmark, Sebastian, Henrik Oscarsson & Marcus Weissenbilder (2020). "Confidence in an election authority and satisfaction with democracy: Evidence from a quasi-natural experiment of a failed election in Sweden." *Electoral Studies*, 67: 102216.
- Lundmark, Sebastian & Weissenbilder, Marcus (2023, kommande). "In i värmen: Vinnar- och förlorareffekter på förtroendet för Valmyndigheten. *Statsvetenskaplig tidskrift*.
- Magnusson, Filip (2022, 11 september). Folk tröttnade på röstningskön i Tullinge – lämnade och gick hem. *Mitt i Stockholm*. <https://www.mitti.se/nyheter/folk-trotnade-pa-rostningskon-i-tullinge--lamnade-och-gick-hem-6.27.38872.4ce907c605>

Mochtak, Michal, Christophe Lesschaeve & Josip Glaurdić (2021). Voting and winning: perceptions of electoral integrity in consolidating democracies, *Democratization*, 28:8, 1423-1441.

Norris, Pippa (2014). *Why Electoral Integrity Matters*. Cambridge: Cambridge University Press.

Oscarsson, Henrik, & Toivo Sjören (2023). *Förtroendebarmetern*. Göteborg: Medicakademin.

OSCE (2018). Sweden. General Elections 9 September 2018. ODIHR Election Expert Team Final Report. Nedladdat den 25 maj från: <https://www.osce.org/files/f/documents/6/2/403760.pdf>

Räms, Karolina-Louise (2022, 13 september). Valets svagheter: Långa köer och miljoner valsedlar över. *Sveriges Radio*. Hämtad 25 maj från: <https://sverigesradio.se/artikel/valets-svagheter-langa-koer-och-miljoner-valsedlar-over>

Papada, Evie, David Altman, Fabio Angiolillo, Lisa Gastaldi, Tamara Köhler, Martin Lundstedt, Natalia Natsika, Marina Nord, Yuko Sato, Felix Wiebrecht, & Staffan I. Lindberg. (2023). *Defiance in the Face of Autocratization. Democracy Report 2023*. University of Gothenburg: Varieties of Democracy Institute (V-Dem Institute).

Pew Research Center (2021). Biden Begins Presidency With Positive Ratings; Trump Departs With Lowest-Ever Job Mark. Nedladdat 2 juni från: https://www.pewresearch.org/politics/wp-content/uploads/sites/4/2021/01/PP_2021.01.15_biden-trump-views_REPORT.pdf

Riksrevisionen (2019). RiR 2019:35. Valförfarandet – valhemlighet, träffsäkerhet och godtagbar tid. Nedladdat den 23 maj från: https://www.riksrevisionen.se/download/18.492f438316ec5fbe7123f821/1575466145278/RiR%202019_35%20Anpassad.pdf

Schmidt, Nisse (2022, 11 september). Köer för att rösta – försenar rösträkning. *Siljan News*. Hämtad 25 maj från: <https://www.siljannews.se/alvdalen/koer-for-att-rosta-forsenar-rostrakning>

Schnaudt, Christian (2023). "Mind the gap(s): Winning, losing, and perceptions of electoral integrity in mixed-member proportional systems". *Electoral Studies*: 83, June 2023.

Sjören, Toivo & Henrik Oscarsson (2023). *Förtroendebarmetern 2023*. Göteborg: Medicakademin. www.medicakademin.se

SOU 1992:108. VAL Organisation Teknik Ekonomi. Nedladdat 25 maj från: <https://lagen.nu/sou/1992:108?attachment=index.pdf&repo=soukb&dir=downloaded>

SOU 1999:92. Premiär för personval. Nedladdat 25 maj från: <https://www.regeringen.se/contentassets/8fb18ea9c7254e09ab12be72eab93357/premiar-for-personval-del-1/>

SOU 2000:125. Teknik och administration i valförfarandet. Nedladdat 25 maj från: <https://www.regeringen.se/contentassets/056a3570de4244fca4aa269b42d97e8d/teknik-och-administration-i-valforfarandet>

SOU 2001:65. Skilda valdagar och värval? Nedladdat 25 maj från: <https://www.regeringen.se/contentassets/613df831fef44660aec9e247615a73d8/skilda-valdagar-och-varval>

SOU 2004:111. Ny Vallag. Nedladdat 25 maj från: <https://lagen.nu/sou/1992:108?attachment=index.pdf&repo=soukb&dir=downloaded>

- SOU 2016:71. Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten. Nedladdat 25 maj från: <https://www.regeringen.se/contentassets/3b64ba2a34404d55907e93a43e30463f/snabbare-omval-och-forstarkt-skydd-for-valhemligheten-sou-201671>
- SOU 2021: 7. Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen. Delbetänkande av 2020 års valutredning. Nedladdat 2 juni från: <https://www.regeringen.se/contentassets/96ddb5bafd7540f5a3407e95367aafa7/forstarkt-skydd-for-valjarna-vid-rostmottagningen-sou-20217>
- SOU 2021:96. Säkerhet och tillgänglighet vid val. Nedladdat 25 maj från: <https://www.regeringen.se/contentassets/66038d84587a4c83ad9c0ed29235cd5c/sakerhet-och-tillganglighet-vid-val-sou-202196.pdf>
- Solevid, Maria & Oscarsson, Henrik (2023, kommande). ”Valintegritet i de svenska allmänna valen 2022”. Specialnummer i *Statsvetenskaplig tidskrift*.
- SVT Nyheter (2022, 11 september). Rösträkningen försenades. <https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/rostrakningen-ar-forsenad>
- Sörman, Kajsa (2022, 11 september). Långa köer – ”Det kan vara så att vi ringer in resultatet lite senare”. *Sveriges Radio*. <https://sverigesradio.se/artikel/valchefen-det-kan-vara-sa-att-vi-ringer-in-resultatet-lite-senare>
- Teorell, Jan (2012). Omval och andra omtagningar under 300 år. I Berg, Linda & Henrik Oscarsson [Red] *Omstritt omval*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Teorell, Jan, Hanna Bäck, Johan Hellström & Johannes Lindvall (2019). *134 dagar: om regeringsbildningen efter valet 2018*. Göteborg: Makadam förlag.
- Tidöavtalet (2023). Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige. Nedladdat den 8 maj från <https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/tidoavtalet-overenskommelse-for-sverige-slutlig.pdf>
- TT (2022, 11 september). Röstande köade långt efter stängningsdags. *Kristianstadsbladet*. <https://www.kristianstadsbladet.se/nyheter/rostrakningen-kan-forsenas-pa-flera-hall-92e56073/>
- Valmyndigheten (2023a). Erfarenheter från valen 2022. Nedladdat 25 maj från: <https://www.val.se/download/18.2e258d6a185efb8ea93cda/1676389422369/erfarenhetsrapport-val-2022.pdf>
- Valmyndigheten (2023b). Valsäkerhet. Hämtat den 25 maj från: <https://www.val.se/om-oss/vart-uppdrag/valsakerhet.html>
- Valmyndigheten (2023c). Vårt IT-stöd. Hämtat den 27 juni från: <https://www.val.se/om-oss/vart-uppdrag/vart-it-stod.html#vadhandevalet2018>
- Valprövningsnämnden (2022). Valprövningsnämndens beslut 2022:46 mfl. Köer vid röstmottagning, presentation av Valu och preliminära valresultat innan röstmottagning avslutats m.m. - avslag. Nedladdat den 16 maj från: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/valprovningnamndens-beslut/koer-vid-rostmot-tagning-presentation-av-valu-och_HAD34EBF4A
- Valprövningsnämnden (2022). Valprövningsnämndens beslut 2022:213. Personröst som inte registrerats vid den slutliga rösträkningen har påverkat valutgången – bifall. Nedladdat den 25 augusti från: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/valprovningnamndens-beslut/personrost-som-inte-registrerats-vid-den-slutliga_hbd34ed867/

Valprövningsnämnden (2022). Valprövningsnämndens beslut 2022:218. Felaktigheter vid den slutliga rösträkningen och registreringen av personröster har påverkat valutgången – bifall. Nedladdat den 25 augusti från: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/valprovningarnamnens-beslut/felaktigheter-vid-den-slutliga-rostrakningen-och_hbd34ed04f/

Valprövningsnämnden (2022). Valprövningsnämndens beslut 2022:254. Ingen ersättare utsedd för parti som inte anmält kandidater - avslag, samt personröster som inte registrerats vid den slutliga rösträkningen har påverkat valutgången – bifall. Nedladdat den 25 augusti från: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/valprovningarnamnens-beslut/ingen-ersattare-utsedd-for-parti-som-inte-anmalt_hbd34ed7e3/

Valprövningsnämnden (2023). Redogörelse till riksdagen 2022/23:VPN1. Verksamhetsredogörelse för Valprövningsnämnden 2022. Nedladdat den 25 augusti från: <https://data.riksdagen.se/fil/4BB9B1F0-5069-4F59-B9C8-4C8EA4AAD0A5>

Wallin, Gunnel (2022, 11 september). Valnämnden: Därför tar rösträkningen så lång tid. *Sveriges Radio*. Hämtat den 25 maj från: <https://sverigesradio.se/artikel/valnamnden-darfor-tar-rostrakningen-sa-lang-tid>

Appendix A: Tabeller och figurer

Tabell A1. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, "Det var lätt att hitta till vallokalen", 2022 (procent).

"Det var lätt att hitta till vallokalen"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande
Totalt	88	10	1	1	0	100	4 317
Kön							
Man	87	11	1	1	0	100	2 146
Kvinna	89	9	1	0	0	100	2 171
Ålder							
18–30 år	82	15	2	1	0	100	452
31–60 år	88	10	1	0	0	100	1 978
61–101 år	89	8	1	1	1	100	1 885
Utbildning							
Grundskola	90	7	1	0	1	100	536
Gymnasium/Eftergymnasial	88	10	2	0	0	100	1 644
Högskola/Universitet	88	10	1	1	0	100	1 940
Riksområde							
Stockholm	86	11	1	1	1	100	903
Östra mellansverige	86	11	2	1	0	100	753
Småland och öarna	92	7	1	0	0	100	408
Sydsverige	87	11	1	1	0	100	614
Västsverige	89	10	1	0	0	100	886
Norra mellansverige	91	7	1	1	0	100	373
Mellersta Norrland	86	11	3	0	0	100	173
Övre Norrland	93	5	2	0	0	100	205
Svensk/utländsk bakgrund							
Svensk bakgrund	89	9	1	0	0	100	3 674
Utländsk bakgrund	84	14	1	1	0	100	199
Tidpunkt för röstning							
Tidiga förtidsröstare	89	9	1	0	1	100	944
Sena förtidsröstare	88	10	1	1	0	100	1 233
Röstade på valdagen	88	10	2	1	0	100	2 111

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Det var lätt att hitta till vallokalen" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Tabell A2. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, "Jag kände mig välkommen i vallokalen", 2022 (procent).

"Jag kände mig välkommen i vallokalen"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande
Totalt	75	19	3	1	2	100	4 237
Kön							
Man	75	20	3	1	2	100	2 106
Kvinna	76	19	3	1	2	100	2 131
Ålder							
18–30 år	72	20	4	1	3	100	451
31–60 år	76	18	3	1	1	100	1 954
61–101 år	75	20	2	0	2	100	1 830
Utbildning							
Grundskola	79	18	2	0	1	100	506
Gymnasium/Eftergymnasial	73	21	3	1	2	100	1 624
Högskola/Universitet	77	18	3	0	2	100	1 919
Riksområde							
Stockholm	75	18	4	1	2	100	882
Östra mellansverige	73	21	4	0	2	100	737
Småland och öarna	77	19	3	0	1	100	403
Sydsverige	72	22	3	0	2	100	604
Västsverige	77	19	2	1	2	100	870
Norra mellansverige	76	20	2	1	2	100	370
Mellersta Norrland	79	17	2	0	2	100	168
Övre Norrland	85	13	1	0	0	100	202
Svensk/utländsk bakgrund							
Svensk bakgrund	76	19	3	1	2	100	3 160
Utländsk bakgrund	74	18	3	1	4	100	199
Tidpunkt för röstning							
Tidiga förtidsröstare	77	19	3	0	2	100	927
Sena förtidsröstare	73	20	4	1	2	100	1 200
Röstade på valdagen	76	19	2	1	2	100	2 083

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Jag kände mig välkommen i vallokalen" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Tabell A3. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, "Röstmottagarna gav tydlig information", 2022 (procent).

"Röstmottagarna gav tydlig information"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande
Totalt	59	29	6	3	3	100	4 212
Kön							
Man	57	30	7	3	3	100	2 090
Kvinna	61	27	6	3	4	100	2 122
Ålder							
18–30 år	53	34	9	3	1	100	499
31–60 år	57	30	7	3	3	100	1 944
61–101 år	62	26	5	2	4	100	1 818
Utbildning							
Grundskola	65	24	5	3	4	100	498
Gymnasium/Eftergymnasial	56	30	8	3	4	100	1 615
Högskola/Universitet	60	29	6	3	3	100	1 918
Riksområde							
Stockholm	57	30	6	3	4	100	878
Östra mellansverige	58	27	8	4	3	100	737
Småland och öarna	59	28	7	2	4	100	396
Sydsverige	57	28	9	3	3	100	598
Västsverige	59	30	6	3	3	100	870
Norra mellansverige	62	26	6	3	3	100	365
Mellersta Norrland	64	25	3	5	4	100	168
Övre Norrland	64	31	3	0	2	100	198
Svensk/utländsk bakgrund							
Svensk bakgrund	60	28	6	3	3	100	3 607
Utländsk bakgrund	51	35	7	3	4	100	193
Tidpunkt för röstning							
Tidiga förtidsröstare	64	25	6	1	4	100	921
Sena förtidsröstare	57	29	7	4	4	100	1194
Röstade på valdagen	58	30	6	3	3	100	2 071

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Röstmottagarna gav tydlig information" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Tabell A4. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, "Det var trängsel i vallokalen", 2022 (procent).

"Det var trängsel i vallokalen"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande
Totalt	4	7	16	72	1	100	4 219
Kön							
Man	4	7	16	71	2	100	2 101
Kvinna	3	7	15	74	1	100	2 118
Ålder							
18–30 år	4	9	18	67	2	100	449
31–60 år	4	9	17	69	1	100	1 950
61–101 år	3	5	14	77	2	100	1 818
Utbildning							
Grundskola	4	3	13	78	2	100	496
Gymnasium/Eftergymnasial	4	6	16	72	2	100	1 620
Högskola/Universitet	4	9	16	71	1	100	1 922
Riksområde							
Stockholm	6	10	17	66	2	100	882
Östra mellansverige	3	7	16	74	1	100	734
Småland och öarna	3	7	14	76	1	100	399
Sydsverige	3	7	20	68	2	100	598
Västsverige	4	7	16	72	1	100	871
Norra mellansverige	2	5	11	81	0	100	365
Mellersta Norrland	5	4	13	77	2	100	168
Övre Norrland	1	4	12	81	2	100	200
Svensk/utländsk bakgrund							
Svensk bakgrund	3	7	16	73	1	100	3 605
Utländsk bakgrund	8	7	18	64	2	100	195
Tidpunkt för röstning							
Tidiga förtidsröstare	1	4	11	82	2	100	922
Sena förtidsröstare	4	10	16	68	1	100	1 192
Röstade på valdagen	4	7	18	70	1	100	2 078

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Det var trängsel i vallokalen" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Tabell A5. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, "Andra väljare uppträdde hotfullt eller störande", 2022 (procent).

"Andra väljare uppträdde hotfullt eller störande"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande
Totalt	0	1	1	95	3	100	4 204
Kön							
Man	1	1	2	94	3	100	2 084
Kvinna	0	0	1	96	2	100	2 120
Ålder							
18–30 år	1	1	1	94	3	100	448
31–60 år	0	1	2	95	2	100	1 944
61–101 år	0	0	1	95	3	100	1 810
Utbildning							
Grundskola	1	1	1	93	3	100	492
Gymnasium/Eftergymnasial	0	1	1	94	3	100	1 612
Högskola/Universitet	0	0	1	96	2	100	1 919
Riksområde							
Stockholm	1	1	1	94	3	100	877
Östra mellansverige	1	1	2	94	3	100	732
Småland och öarna	0	1	1	96	1	100	398
Sydsverige	0	1	2	93	3	100	598
Västsverige	0	0	1	96	3	100	867
Norra mellansverige	0	0	1	97	2	100	366
Mellersta Norrland	0	0	1	96	3	100	167
Övre Norrland	1	0	1	95	3	100	197
Svensk/utländsk bakgrund							
Svensk bakgrund	0	0	1	96	2	100	3 560
Utländsk bakgrund	0	2	2	90	5	100	193
Tidpunkt för röstning							
Tidiga förtidsröstare	0	0	2	94	3	100	915
Sena förtidsröstare	0	1	1	94	3	100	1 194
Röstade på valdagen	0	1	1	96	2	100	2 068

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Andra väljare uppträdde hotfullt eller störande" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Tabell A6. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, "Röstmottagarna höll god ordning i vallokalen", 2022 (procent).

"Röstmottagarna höll god ordning inne i vallokalen"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande
Totalt	73	20	2	2	3	100	4 199
Kön							
Man	72	22	2	2	2	100	2 087
Kvinna	74	19	2	2	3	100	2 112
Ålder							
18–30 år	67	26	3	2	2	100	450
31–60 år	73	21	2	1	3	100	1 944
61–101 år	75	18	2	3	3	100	1 803
Utbildning							
Grundskola	78	16	1	3	2	100	496
Gymnasium/Eftergymnasial	71	21	2	2	3	100	1 607
Högskola/Universitet	74	20	2	2	2	100	1 917
Riksområde							
Stockholm	71	23	2	2	3	100	878
Östra mellansverige	71	22	2	2	3	100	731
Småland och öarna	79	15	2	1	3	100	400
Sydsverige	71	22	3	2	2	100	596
Västsverige	71	22	2	2	3	100	860
Norra mellansverige	77	17	1	2	3	100	366
Mellersta Norrland	78	17	2	1	2	100	168
Övre Norrland	84	10	2	1	3	100	198
Svensk/utländsk bakgrund							
Svensk bakgrund	74	20	2	2	2	100	3 599
Utländsk bakgrund	69	24	2	2	4	100	192
Tidpunkt för röstning							
Tidiga förtidsröstare	76	17	2	2	3	100	919
Sena förtidsröstare	70	22	3	2	3	100	1 190
Röstade på valdagen	74	21	2	2	2	100	2 063

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Röstmottagarna höll god ordning i vallokalen" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Tabell A7. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, "Det gick bra att ta valsedlar utan att andra kunde se", 2022 (procent).

"Det gick bra att ta valsedlar utan att andra kunde se"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande
Totalt	82	11	2	2	4	100	4 237
Kön							
Man	79	12	2	2	4	100	2 105
Kvinna	84	9	2	2	3	100	2 132
Ålder							
18–30 år	77	15	5	2	2	100	448
31–60 år	82	11	3	2	3	100	1 955
61–101 år	83	10	1	2	5	100	1 832
Utbildning							
Grundskola	78	9	1	2	10	100	508
Gymnasium/Eftergymnasial	81	11	2	2	4	100	1 624
Högskola/Universitet	84	10	3	2	2	100	1 920
Riksområde							
Stockholm	79	12	2	3	5	100	881
Östra mellansverige	80	13	3	1	3	100	738
Småland och öarna	87	7	2	1	3	100	404
Sydsverige	78	12	2	3	5	100	603
Västsverige	84	10	2	2	3	100	870
Norra mellansverige	85	7	1	1	6	100	369
Mellersta Norrland	77	13	6	1	3	100	168
Övre Norrland	87	7	3	1	2	100	201
Svensk/utländsk bakgrund							
Svensk bakgrund	83	10	2	2	4	100	3 616
Utländsk bakgrund	76	15	3	3	2	100	195
Tidpunkt för röstning							
Tidiga förtidsröstare	81	10	1	2	5	100	919
Sena förtidsröstare	81	11	3	2	3	100	1203
Röstade på valdagen	82	10	2	2	3	100	2 089

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Det gick bra att ta valsedlar utan att andra kunde se" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Tabell A8. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, "Det saknades valsedlar för vissa partier", 2022 (procent).

"Det saknades valsedlar för vissa partier"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande
Totalt	3	3	3	53	38	100	4 176
Kön							
Man	4	3	3	53	37	100	2 081
Kvinna	2	3	3	53	39	100	2 095
Ålder							
18–30 år	4	5	5	51	35	100	450
31–60 år	4	4	3	53	36	100	1 939
61–101 år	2	2	2	54	40	100	1 785
Utbildning							
Grundskola	3	2	3	51	41	100	483
Gymnasium/Eftergymnasial	3	4	3	53	36	100	1 609
Högskola/Universitet	3	3	3	53	39	100	1 908
Riksområde							
Stockholm	5	4	2	52	37	100	875
Östra mellansverige	3	3	3	52	39	100	723
Småland och öarna	1	3	2	56	38	100	396
Sydsverige	4	3	4	49	40	100	586
Västsverige	3	4	3	54	37	100	865
Norra mellansverige	2	1	3	56	38	100	364
Mellersta Norrland	1	3	2	60	35	100	167
Övre Norrland	3	3	3	55	35	100	198
Svensk/utländsk bakgrund							
Svensk bakgrund	3	3	3	53	38	100	3 578
Utländsk bakgrund	5	9	5	44	38	100	193
Tidpunkt för röstning							
Tidiga förtidsröstare	2	2	2	56	37	100	902
Sena förtidsröstare	3	3	3	51	40	100	1185
Röstade på valdagen	3	4	3	53	37	100	2 062

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? Det saknades valsedlar för vissa partier" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Tabell A9. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper, "En person i taget gick in bakom valskärmarna", 2022 (procent).

"En person i taget gick in bakom valskärmarna"	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning	Summa	Antal svarande
Totalt	93	3	1	1	2	100	4 188
Kön							
Man	93	4	1	1	2	100	2 077
Kvinna	94	3	1	1	1	100	2 111
Ålder							
18–30 år	92	4	1	1	2	100	446
31–60 år	93	3	1	1	2	100	1 934
61–101 år	95	3	0	1	1	100	1 806
Utbildning							
Grundskola	92	3	0	1	3	100	501
Gymnasium/Eftergymnasial	93	3	1	1	2	100	1 608
Högskola/Universitet	94	3	0	1	1	100	1 898
Riksområde							
Stockholm	93	3	0	1	3	100	878
Östra mellansverige	93	3	0	2	2	100	726
Småland och öarna	93	3	1	1	2	100	399
Sydsverige	92	4	1	1	1	100	597
Västsverige	94	3	1	1	1	100	858
Norra mellansverige	95	2	1	0	2	100	363
Mellersta Norrland	97	1	1	0	1	100	164
Övre Norrland	96	3	1	1	0	100	201
Svensk/utländsk bakgrund							
Svensk bakgrund	94	3	1	1	2	100	3 579
Utländsk bakgrund	92	5	1	1	1	100	190
Tidpunkt för röstning							
Tidiga förtidsröstare	94	3	1	1	2	100	905
Sena förtidsröstare	93	3	0	1	2	100	1187
Röstade på valdagen	94	3	1	1	2	100	2 069

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Kommentar: Frågeformuleringen löd: "När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar? En person i taget gick in bakom valskärmarna" med svarsalternativen "Stämmer mycket bra", "Stämmer ganska bra", "Stämmer inte särskilt bra" och "Ingen uppfattning". Uppgifterna om tidpunkt för röstning hämtas från frågan "Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?". Sena förtidsröstare är de som förtidsröstade under sista veckan före valet och tidiga förtidsröstare är de som förtidsröstade tidigare under valrörelsen. Uppgifterna om kön, ålder, riksområde och svensk/utländsk bakgrund är baserade på registeruppgifter. Resultatet är viktat mot valresultatet.

Tabell A10. Väljare förtidsröstade i en annan kommun, i olika grupper (ostandardiserade logistiska regressionskoefficienter).

	Förtidsröstade i en annan kommun	Standardfel
Kvinna	0.0502	(0.170)
30–49 år	-0.613*	(0.277)
50–64 år	-0.798**	(0.295)
65–85 år	-0.874**	(0.302)
86–105 år	0.321	(0.503)
Gymnasium/Eftergymnasial	0.531	(0.366)
Högskola/Universitet	0.824*	(0.362)
Pendlingskommun nära storstad	0.511*	(0.243)
Större stad	-0.455	(0.268)
Pendlingskommun nära större stad	0.0577	(0.330)
Lågpendlingskommun nära större stad	-0.934	(0.615)
Mindre stad/tätort	-0.495	(0.363)
Pendlingskommun nära mindre tätort	-0.172	(0.461)
Landsbygdskommun	-0.0424	(0.462)
Landsbygdskommun med besöksnäring	-0.562	(0.744)
Studerande	0.538	(0.304)
Intercept	-3.277***	(0.465)
Observations	4048	

Standardfel inom parentes

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C.

Tabell A11. Väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen i olika grupper (flernivåmodell, ostandardiserade regressionskoefficienter, standardfel inom parentes).

	Upplevelse av besöket i vallokalen, index (0–100, 100=Mycket positiv upplevelse)	Standardfel
Kvinna	0.703	(0.382)
Åldersgrupp (referenskategori: 18-29 år)		
30–49 år	1.316	(0.686)
50–64 år	2.689***	(0.692)
65–85 år	2.609***	(0.697)
86–105 år	1.828	(2.029)
Utländsk bakgrund	-2.010*	(0.860)
Utbildningsnivå (Referenskategori: Grundskola)		
Gymnasium/Eftergymnasial	-0.594	(0.687)
Högskola/Universitet	-0.396	(0.701)
Disponibel hushållsinkomst (Referenskategori: <187 100)		
187 101–310 500	0.857	(0.771)
310 501–556 400	-0.126	(0.704)
556 401–778 400	0.772	(0.744)
>778 401	0.923	(0.754)
Tidpunkt för röstning (Referenskategori: Tidiga förtidsröstare)		
Sena förtidsröstare	-3.213***	(0.540)
Röstade på valdagen	-2.503***	(0.495)
Partival (Referenskategori: Socialdemokraterna)		
Vänsterpartiet	-0.132	(0.805)
Centerpartiet	-0.300	(0.760)
Liberalerna	-0.863	(0.820)
Moderaterna	-1.160*	(0.547)
Kristdemokraterna	-2.576**	(0.851)
Miljöpartiet	0.349	(0.782)
Sverigedemokraterna	-3.238***	(0.602)
Annat parti	-9.664***	(2.020)
Riksområde (Referenskategori: Stockholm)		
Östra mellansverige	0.503	(0.846)
Småland och öarna	1.870	(0.969)
Sydsverige	0.422	(0.889)
Västsverige	1.376	(0.831)
Norra mellansverige	2.993**	(1.000)
Mellersta Norrland	2.780	(1.435)
Övre Norrland	3.703**	(1.150)

Tabell A11 – fortsättning

	Upplevelse av besöket i vallokalen, index (0–100, 100=Mycket positiv upplevelse)	Standardfel
Problem köer förtidsröstning (Referenskategori: Nej)		
Problem köer förtidsröstning: Ja	-1.464	(1.114)
Problem köer förtidsröstning: Delvis	-0.879	(1.012)
Problem köer valdagen (Referenskategori: Nej)	(.)	
Problem köer valdagen: Ja	-2.473**	(0.841)
Problem köer valdagen: Delvis	-1.423	(0.730)
Antal röstberättigade RD i valdistriktet	-0.00347***	(0.000736)
Intercept	97.19***	(1.843)
Ins1_1_1		
Intercept	0.323	(0.193)
Ins2_1_1		
Intercept	0.855**	(0.327)
Insig_e		
Intercept	2.335***	(0.0204)
Observations	3312	

Standardfel inom parentes

* p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C, Valmyndighetens uppföljningsenkät, Valmyndighetens officiella statistik. 5% av variationen. En så kallad tom modell visar att kommunvariationen är 2,9% och valdistriktsvariationen är 3,1% när det gäller väljarnas upplevelse av besöket i vallokalen.

Tabell A12. Väljarnas upplevelse av köer i vallokalen, i olika grupper (flernivåmodell, ostandardiserade regressionskoefficienter, standardfel inom parentes).

	Vallokalen: Hur lång tid tog besöket (minuter)	Standardfel	Det var lång kö i vallokalen (1–4, 4=Stämmer mycket bra)	Standardfel
Kvinna	0.590	(0.492)	0.0132	(0.0359)
Åldersgrupp (Referenskategori: 18-29 år)				
30–49 år	-0.555	(0.886)	-0.00155	(0.0642)
50–64 år	-2.235*	(0.893)	-0.0336	(0.0648)
65–85 år	-1.527	(0.901)	-0.0619	(0.0654)
86–105 år	1.058	(2.644)	-0.0416	(0.197)
Utländsk bakgrund	2.001	(1.117)	0.102	(0.0810)
Utbildningsnivå (Referenskategori: Grundskola)				
Gymnasium/Eftergymnasial	0.797	(0.893)	-0.0133	(0.0660)
Högskola/Universitet	0.332	(0.909)	-0.0313	(0.0672)
Disponibel hushållsinkomst (Referenskategori: <187 100)				
187 101–310 500	0.298	(1.000)	-0.0119	(0.0733)
310 501–556 400	1.240	(0.913)	0.105	(0.0667)
556 401–778 400	1.343	(0.963)	0.0619	(0.0703)
> 778 401	1.516	(0.976)	0.0990	(0.0712)
Tidpunkt för röstning (Referenskategori: Tidiga förtidsröstare)				
Sena förtidsröstare	5.415***	(0.697)	0.466***	(0.0510)
Röstade på valdagen	6.836***	(0.641)	0.480***	(0.0468)
Partival (Referenskategori: Socialdemokraterna)				
Vänsterpartiet	0.957	(1.038)	0.0792	(0.0753)
Centerpartiet	0.313	(0.979)	0.0395	(0.0708)
Liberalerna	0.994	(1.052)	0.0630	(0.0764)
Moderaterna	-0.00157	(0.705)	0.0271	(0.0515)
Kristdemokraterna	0.176	(1.109)	0.173*	(0.0799)
Miljöpartiet	-0.358	(1.013)	0.0759	(0.0728)
Sverigedemokraterna	0.733	(0.777)	0.150**	(0.0570)
Annat parti	1.774	(2.630)	0.300	(0.187)
Riksområde (Referenskategori: Stockholm)				
Östra mellansverige	-0.802	(1.242)	-0.0921	(0.0877)
Småland och öarna	-3.856**	(1.396)	-0.236*	(0.0988)
Sydsverige	-3.122*	(1.301)	-0.122	(0.0919)
Västsverige	-2.773*	(1.217)	-0.0954	(0.0861)
Norra mellansverige	-2.476	(1.437)	-0.195	(0.102)
Mellersta Norrland	-5.679**	(2.045)	-0.211	(0.146)
Övre Norrland	-3.118	(1.645)	-0.289*	(0.117)

Tabell A12 – fortsättning

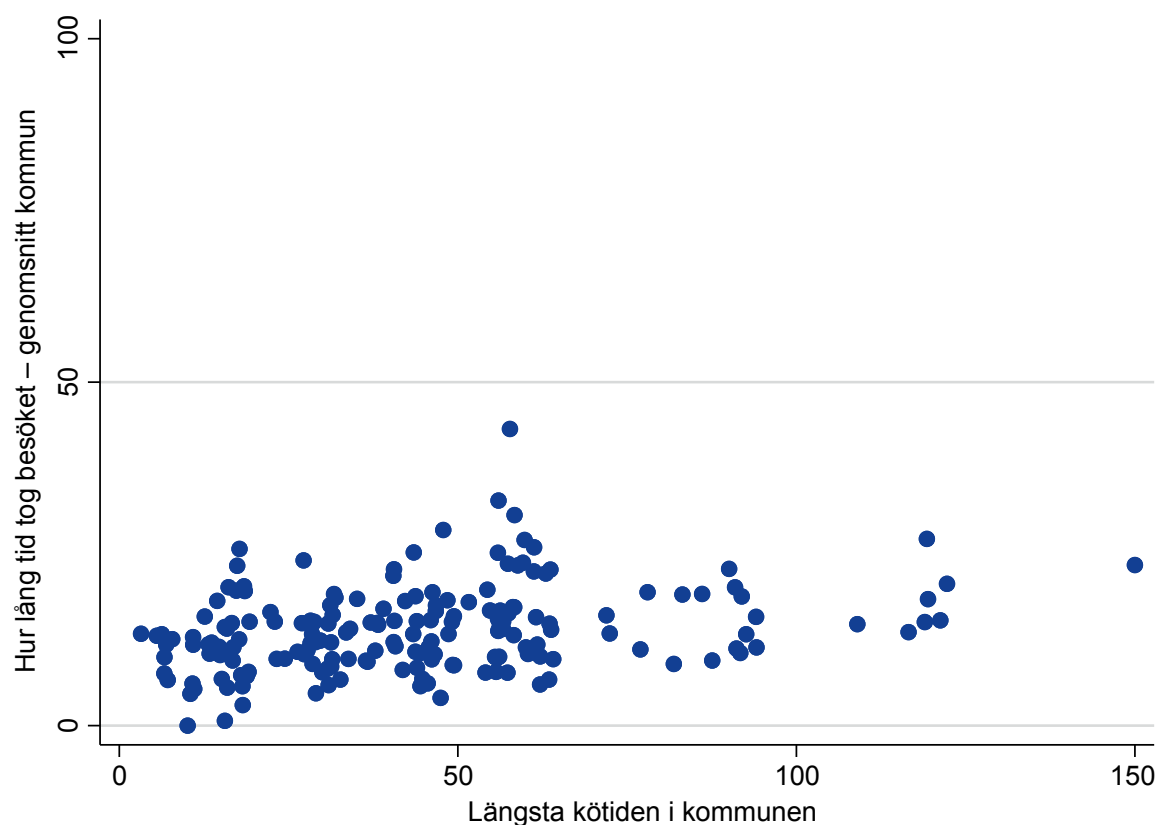
	Vallokalen: Hur lång tid tog besöket (minuter)	Standardfel	Det var lång kö i vallokalen (1–4, 4=Stämmer mycket bra)	Standardfel
Problem köer förtidsröstning (Referenskategori: Nej)				
Problem köer förtidsröstning: Ja	1.672	(1.542)	0.0998	(0.111)
Problem köer förtidsröstning: Delvis	0.197	(1.389)	0.0804	(0.100)
Problem köer valdagen (Referenskategori: Nej)				
Problem köer valdagen: Ja	3.686**	(1.181)	0.352***	(0.0844)
Problem köer valdagen: Delvis	1.880	(1.023)	0.176*	(0.0730)
Antal röstberättigade RD i valdistriktet	0.00696***	(0.000973)	0.000456***	(0.0000707)
Intercept	-0.489	(2.477)	-0.466**	(0.179)
Ins1_1_1				
Intercept	0.930***	(0.137)	-1.778***	(0.172)
Ins2_1_1				
Intercept	1.390***	(0.168)	-1.189***	(0.171)
Insig_e				
Intercept	2.561***	(0.0195)	-0.0688**	(0.0209)
Observations	3265		3219	

Standardfel inom parentes * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C, Valmyndighetens uppföljningsenkät, Valmyndighetens officiella statistik. 5 % av variationen. En så kallad tom modell visar att kommunvariationen är 5 % och valdistriktsvariationen är 16 % när det gäller väljarnas upplevda kötid i minuter respektive huruvida det var långa köer i vallokalen.

Figur A1. Samband mellan genomsnittlig besökstid i vallokalen per kommun och den längsta kötiden i kommunen.

Källa: Valundersökningen 2022, etapp B och C och Valmyndighetens enkät till kommunernas valnämnder.

Kommentar: Y-axeln visar den genomsnittliga besökstiden i vallokalen per kommun enligt väljarna och använder uppgifter från Valundersökningen 2022. Uppgifterna om hur lång tid som besöket i vallokalen tog hämtas från frågan "Ungefär hur lång tid tog ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen? Räkna från när du först ställde dig i kö till dess du lämnade lokalen." Där respondenten fick fylla i antal minuter i en textruta. Frågan hade även svarsalternativet "Vet ej/kommer inte ihåg". Svaren har kodats om när respondenten svarat ett intervall; exempelvis "5–10" kodas om till 8. X-axeln visar den längsta kötiden till en vallokal per kommun enligt kommunernas valnämnder. Uppgifterna kommer från Valmyndighetens enkät till kommunernas valnämnder. Frågan lyder "Hur lång var er längsta kötid? Ange i minuter". I figuren används jitter(7) för att tydligare visualisera sambandet. Antalet svarande kommuner är 185.

Appendix B: Frågebatterier

För fullständig redovisning av enkäterna hänvisas till Valforskningsprogrammets hemsida (www.gu.se/valforskning)

15. Förtidsröstade du i årets riksdagsval? Om du förtidsröstade gjorde du det under sista veckan före valet eller förtidsröstade du tidigare under valrörelsen?

- Ja, jag förtidsröstade under sista veckan före valet
- Ja, jag förtidsröstade tidigare under valrörelsen
- Nej, jag röstade i min vallokal på valsöndagen
- Nej, jag röstade inte i årets riksdagsval

16. Om du förtidsröstade, röstade du i en vallokal som låg i kommunen där du bor eller i en annan kommun?

- Jag förtidsröstade i kommunen där jag bor
- Jag förtidsröstade i en annan kommun än där jag bor (ange vilken)
- Jag röstade i min vallokal på valsöndagen
- Jag röstade inte i årets riksdagsval

17. Varifrån fick du den valsedel som du använde för att rösta?

- Jag tog valsedeln själv i vallokalen
- Jag fick valsedeln av en partirepresentant utanför vallokalen/förtidsröstningslokalen
- Jag fick valsedeln hemskickad till mig
- Annat sätt:
- Vet ej/kommer inte ihåg

18. När du tänker på ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen, hur väl stämmer följande beskrivningar?

	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte särskilt bra	Stämmer inte alls	Ingen uppfattning
Det var lätt att hitta till vallokalen	☐	☐	☐	☐	☐
Jag kände mig välkommen i vallokalen	☐	☐	☐	☐	☐
Det var långa köer i vallokalen	☐	☐	☐	☐	☐
Röstmottagarna gav tydlig information	☐	☐	☐	☐	☐
Det var trängsel i vallokalen	☐	☐	☐	☐	☐
Andra väljare uppträdde hotfullt eller störande	☐	☐	☐	☐	☐
Röstmottagarna höll god ordning inne i vallokalen	☐	☐	☐	☐	☐
Det gick bra att ta valsedlar utan att andra kunde se	☐	☐	☐	☐	☐
Det saknades valsedlar för vissa partier	☐	☐	☐	☐	☐
En person i taget gick in bakom valskärmarna	☐	☐	☐	☐	☐
Annat: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

**19. Ungefär hur lång tid tog ditt besök i vallokalen/förtidsröstningslokalen?
Räkna från när du först ställde dig i en eventuell kö till dess du lämnade lokalen.**

- Mitt besök i vallokalen tog ungefär minuter
- Vet ej/kommer inte ihåg

